

У энергаэфектыўных дамах не толькі зніжаюцца энергаспажыванне і затраты на аплату паслуг, але і ствараюцца больш камфортныя ўмовы пражывання, падаецца свежае паветра.

СТАР 3

Мясцовыя ўлады не так даўно абмяжоўвалі рэалізацыю танных він, і гэта, нават на кароткі час, прынесла свой эфект: месцамі амаль у два разы знізілася колькасць правапарушэнняў.

СТАР 6

Большасць людзей ужо ніяк не ўяўляе свайго жыцця без штодзённых стаўнікаў у сацыяльных сетках. Але, як той казаў, калі цябе падштурхоўваюць да нечага, шукай, каму гэта выгадна...

СТАР 8

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

БЕЛАРУСЬ І РАСІЯ МАЮЦЬ НАМЕР УМАЦОЎВАЦЬ СУПРАЦОЎНІЦТВА Ў ВАЕННА-ТЭХНІЧНАЙ СФЕРЫ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка разлічвае на далейшае развіццё і ўмацаванне ваенна-тэхнічнага супрацоўніцтва Беларусі і Расіі. Гэта тэма была адной з асноўных у час сустрэчы 23 кастрычніка кіраўніка беларускай дзяржавы з намеснікам старшыні ўрада Расійскай Федэрацыі Дамітрыем Рагозіным.

«У нас існуе нямала пытанняў (я не гавару аб праблемах), якія, вядома, трэба вырашаць у адносінах да абароннага комплексу Расіі і ваенна-прамысловага комплексу Беларусі», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Як адзначыў кіраўнік дзяржавы, абмеркаванню гэтых пытанняў было прысвечана шмат часу і ў ходзе яго сустрэчы ў верасні з Прэзідэнтам Расіі ў Сочы.

«Комплекс гэтых пытанняў, вядома ж, вырашалых, якія існуюць паміж намі, я хацеў бы з вамі вельмі сур'ёзна абмеркаваць з прыцэлам на стратэгію нашага супрацоўніцтва, з улікам таго, што мы маем на гэты час і па кааперацыі, і па ўзаемных пастаўках, — дадаў Прэзідэнт Беларусі. — Самае галоўнае, нам вельмі хацелася б, каб мы мелі канкрэтныя рашэнні па канкрэтных пытаннях, каб мы ведалі, як дзейнічаць у далейшым».

Аляксандр Лукашэнка пранараваў Дамітрыю Рагозіну азнаёміцца з магчымасцямі беларускага ваенна-прамысловага комплексу. «Не буду ўтойваць, я чакаю, каб ён працаваў на нашу агульную абаронную прастору, армія ў нас практычна агульная. Тое, што сёння адбываецца ў свеце, і тыя пагрозы, якія існуюць, вам добра вядомы», — сказаў кіраўнік беларускай дзяржавы.

У сваю чаргу Дамітрый Рагозін адзначыў добрую дынаміку развіцця беларуска-расійскага супрацоўніцтва ў акрэсленай сфэры: «Сапраўды, за гэты год мы прайшлі вялікі шлях, нашы групы зрабілі добрую работу па пошуку шляхоў і завязанню новых вузлоў стратэгічнага партнёрства».

Расійскі віцэ-прэм'ер падкрэсліў важнасць аб'яднання патэнцыялаў Беларусі і Расіі ў ваенна-тэхнічнай сфэры, а не проста супрацоўніцтва па прычыне «купі-прадай» гатовыя вырабы: «Паколькі ёсць вялікая патрэбнасць у складанні інтэлектуальнага патэнцыялу, прамысловай кааперацыі, то трэба смела рухацца ў гэтым напрамку. І тады словазлучэнне «стратэгічнае партнёрства», да якога мы ў нейкім сэнсе прывыклі, набудзе новы водвост высокага ўзроўню індустрыяльнай капіталізацыі нашых адносін».

«Мы цяпер па даручэнні Прэзідэнта Расіі пачалі рэалізацыю вялікага аб'ёму работ у рамках Дзяржаўнай праграмы ўзбраення, разглядаючы гату справу не толькі як умацаванне абараназольнасці Расіі і яе саюзнікаў, але і як сур'ёзную спробу новай індустрыялізацыі краіны, — сказаў віцэ-прэм'ер. — Вы мелі рацыю, калі сказалі, што нельга ў гэтым свеце быць слабым. Але слабасць вызначаецца не толькі адсутнасцю ўзбраення і ваеннай тэхнікі. Яна вызначаецца залежнасцю ад кан'юнктуры рынку. Таму адзіная абарона — магнуты прамысловы патэнцыял, працуючыя заводы, новыя рабочыя месцы. У гэтай справе мы бачым вялікія рэзервы супрацоўніцтва паміж Расійскай Федэрацыяй і Рэспублікай Беларусь».

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА АДОБРЫЎ ПАДЫХОДЫ ПА АПТЫМІЗАЦЫЮ СТРУКТУРЫ СЛЕДЧАГА КАМІТЭТА

Старшыня Следчага камітэта Валерый Вакульчык праінфармаваў Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнку аб раследванні некаторых крымінальных спраў.

Дзве з іх завездены адносна службовых асоб мясаперапрацоўчага СП «Еўра Трыйд Брэст». Размова ідзе аб прычыненні «Белаграпрамбанку» сур'ёзнага ўрон у некалькі мільянаў долараў. Крымінальныя справы завездены адносна былога дырэктара гэтага прадпрыемства па артыкуле за выманьванне крэдыту, а таксама заснавальніка гэтага прадпрыемства, расійскага грамадзяніна, які штучна прымая меры па вывазе прадукцыі ў Расію без аплаты яе кошту. Такім чынам, агульны доўг перад прадпрыемствам склаў прыблізна \$20 млн.

Прэзідэнт запатрабаваў якасна і ў самыя кароткія тэрміны раследаваць крымінальныя справы, а таксама разабрацца з пытаннямі магчымага дачынення службовых асоб дзяржорганаў да ўчынення гэтага злачынства і прыняць меры для кампенсацыі прычыненага ўрон.

Акрамя таго, кіраўніку дзяржавы далося аб завядзенні крымінальнай справы па факце прычынення ўрон пры пастаўцы турбыны на Бярозаскую ДРЭС. Раследаваннем гэтай крымінальнай справы займаецца галоўнае следчае ўпраўленне СК. Яшчэ ў пачатку 2011 года расійскае прадпрыемства па дагаворы павінна было паставіць турбину для гідрэлектрастанцыі, але гэта абвясцільства так і не выканала, у выніку чаго дзяржаве прычынены вялікі матэрыяльны ўрон. Аляксандр Лукашэнка запатрабаваў аб'ектыўнага і не-прудзяткага раследавання гэтых і ўсіх іншых крымінальных спраў.

СТАР 2

«Гаспадары»

79-гадовы жыхар вёскі Хвалова Пружанскага раёна Васіль Раўнейка кажа, што, колькі сябе памятае, заўсёды цягнуўся да дрэва. Па-першае, доўга працаваў у лесе, займаўся нарыхтоўкай драўніны. Уласнымі рукамі і простым цясларокім рыштункам збудаваў з дрэва моцны і цёплы дом. А што ўжо бочак, цэбраў, маслабок і іншага драўлянага посуду панарабляў за жыццё — не злічыць! Хоць і не адзіным спецыялістам у бондарскай справе быў ён у сваёй вёсцы, заказаў і працы меў — хоць адбылі.

— За тое, што шмат працаваў і рэдка выпускаў з рук інструмент, цяпер воль і бальш мае рукі, — кажа Васіль Аляксандравіч, разглядаючы захаваныя, нібы тыя музейныя экспанаты, традыцыйныя бондарскія вырабы, якія па-ранейшаму грэюць душу апошняга сапраўднага хваловаўскага майстра.

Фота: Аляксандр Кішчэўскі

ЦЫТАТА ДНЯ

Прэм'ер-міністр Рэспублікі Беларусь Міхаіл МЯСНІКОВІЧ:

«Тэма мадэрнізацыі эканомікі — гэта прыорытэт. Без развіцця не можа быць новай прадукцыі, без новай прадукцыі не можа быць экспарту. Таму пільна дэтальнай работы з кожным прадпрыемствам сёння выведзены ў якасці асноўных у дзейнасці ўрада».

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	+ 7°
Віцебск	+ 4°
Гомель	+ 5°
Гродна	+ 8°
Магілёў	+ 3°
Мінск	+ 5°

Курсы замежных валют, устаноўлены НБ РБ з 24.10.2012 г.

Долар ЗША	8510,00
Еўра	11080,00
Рас. руб.	273,50
Укр. грыўня	1042,76

КОРАТКА

Зімовае дызельнае паліва пачало паступаць на АЭС канцэрна «Белнафтахім». У адпаведнасці з графікам з 15 кастрычніка 2012 года нафтаперапрацоўчыя заводы рэспублікі пачалі вытворчасць дызельнага паліва зімовага гатунку F (зімовага) узамем гатунку C (летняга). З-за прагнозу пагаршэння надвор'я АЭС усіх абласцей Беларусі, акрамя самых паўднёвых — Брэсцкай і Гомельскай, да канца тэдня прыйдучы на рэалізацыю дызельнага паліва зімовага гатунку.

РУП «Белмедпрапараты» плануе выпускаць інсулін у картрыджэ. Гэта форма лекавага прэпарата больш зручная, чым флакон, паколькі карыстацца картрыджам можна ў любым месцы. Першыя картрыджы ў форме інсулін будучы выпускаць у Беларусь у 2013 годзе.

Найноўшыя кніжныя выданні Беларусі прадстаўлены на 57-й Міжнароднай кніжнай выставе ў Бялградзе (Рэспубліка Сербія). Гэта найбуйнейшая ў рэгіёне выстаўка праходзіць у Сербіі з 21 па 28 кастрычніка. У ёй удзельнічаюць амаль 500 выдавецтваў з 22 краін. Беларусь прадстаўлена выдавецтвамі «Беларуская энцыклапедыя імя Петруся Броўкі», «Мастацкая літаратура», а таксама стандартам Свята-Елісавецкага манастыра Мінска.

РЫНАК ЖЫЛЛЯ КВАТЭРНЫЯ ЦЭНЫ ПАЧАЛІ РАСЦІ

Паводле прагнозаў спецыялістаў, да новага года сталічная жыллёвая нерухомасць падаражэе яшчэ на 1-2 працэнты

Гэтым летам на сталічным другасным рынку жыллёвай нерухомасці людзі працягвалі актыўна набываць сабе жыллё. Нават у ліпені і жніўні на рынку было прададзена па 910 кватэр. Новы сезон у рыэлтару, які і ў школьнікаў, пачынаецца менавіта ўвосень. Калі ў верасні рынак пачынаў толькі разварушвацца, то ў кастрычніку акрэсліліся пэўныя новыя тэндэнцыі. Пра сітуацыю ў жыллёвай сфэры сталіцы карэспандэнту «Звязда» паведаміў наш пастаянны эксперт — кіраўнік агенцтва «БелЦНТ», старшыня рады Беларускай асацыяцыі «Нерухомасць» Мікалай ПРАСТАЛУПАЎ.

Зусім танных кватэр ужо няма

Практычна ўсе маленькія па плошчы і нестандартныя кватэры па мінімальным кошце былі «вымыты» з рынку яшчэ летам, калі назіралася сур'ёзнае паляванне на танныя жыллі. Нават часткова і ў верасні пэўныя кліенты шукалі на рынку «халаву», але... Ужо ў кастрычніку ў Мінску пачалі афармляцца дзелкі па стандартных і дарагіх кватэрах. Павялічыліся ценнікі на бюджэтнае жыллё і ў рэкламных праектах. Адсутнасць не вельмі якаснага і таннага жылля стварэла ілюзію таго, што сталічныя кватэры пачалі масава даражэць. Гэта не зусім так. Невялікі рух ценнікаў угору існуе, але ён нязначны. Пры рэальным продажы гаспадары згаджаюцца на істотныя зніжкі. Мікалай Пасталупаў адзначае, што зараз яшчэ няма эканамічна абгрунтаваных падстаў для ўпэўненя і доўгатэрміновага павелічэння цен на сталічныя кватэры. Заробкі ў сярэдняй класе істотна не павялічыліся.

СТАР 2

ПАЛАТА ПРАДСТАЎНІКОЎ ВЫБРАЛА СТАРШЫНЬ ПАСТАЯННЫХ КАМІСІЙ

УЧОРА працягнулася першае пасяджэнне Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь пятага склікання. Шляхам тайнага галасавання былі выбраны старшыні 14 пастаянных камісій.

Спачатку дэпутаты прадстаўлялі і абмяркоўвалі кандыдатаў, лотым галасавалі ў закрытых кабінках у фая. Праўда, не ўсе дэпутаты скарысталі магчымасць тайнага волевыяўлення. Многія запалілі бюлетэні для галасавання, не заходзячы ў кабінкі.

Працэс прадстаўлення і абмеркавання праходзіў бездакорна гладка — па кожнай пасадзе было прадстаўлена па адной кандыдатуры, кандыдат казаў кароткую прамову, у яго падтрымку выступалі яшчэ два дэпутаты, якія, як правіла, асабіста ведаюць гэтага чалавека. Ніхто не задаваў пытанняў і не прапаноўваў альтэрнатыўных кандыдатур.

— Справа ў тым, што вялікая праца была праведзена напярэдні ў складзе працуючых груп ад кожнай дэпутаты, — патлумачыў «Звяздзе» механізм выбарнай старшыні пастаянных камісій дэпутат ад Кобрынскай выбарчай акругі №12 Аляксандр ЗАУЛЮ. — Працуючыя групы вырацоўваюць пэўныя прапановы з улікам парызту рэгіёнаў. Кожная дэпутатыя ад 6 абласцей і горада Мінска прапаноўвае 2 сваіх прадстаўнікоў. Іх работа і аб'ява сёння зладжаны і годны працэс выбарнай старшыні камісій.

Першай была прапанавана кандыдатура Людміль МІХАЛІКОВАЙ (Жыткавіцкая выбарчая акруга №39) на пасадку старшыні Пастаяннай камісіі па заканадаўстве.

— Людміла Сцяпанюна працавала ў судовых органах Гомельскай вобласці з 1981 года, — прадставіла калегу ад імя Гомельскай дэпутаты Ганна Лапаціна (Гомельская-Прамысловая выбарчая акруга №35). — За гэты час яна прайшла шлях ад суддзі да старшыні Гомельскага абласнога суда. Гэта высокакваліфікаваны юрыст, кампетэнтны кіраўнік, энергічны, працаздольны і патрабавальны да сябе і іншых чалавек.

Дэпутаты Брэсцкай вобласці прапанавалі на пасадку старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па дзяржаўным будаўніцтве, мясцовым самакіраванні і рэгламенце Аляксандра ЗАУЛЮ.

— Я ўсведамляю, наколькі сур'ёзна і адказная праца кіраўніка гэтай камісіі, да кампетэнцыі якой адносяцца пытанні, якія маюць асноўнае значэнне для функцыянавання дзяржавы і яе органаў, — сказаў пасля слоў падзякі кандыдат на пасадку старшыні. — Гэта і розныя аспекты дзяржаўнага будаўніцтва, мясцовага самакіравання, выбарчай сістэмы, адміністрацыйна-тэрытарыяльнага ўладкавання, прававога статусу дэпутатаў Нацыянальнага сходу, Камісіі належыць прыняць актыўны ўдзел у распрацоўцы новай рэдакцыі закона «Аб дзяржаўнай службе».

На пасадку старшыні Пастаяннай камісіі па нацыянальнай бяспецы ад Гродзенскай дэпутаты быў прапанаваны Аляксандр МЯЖУЕЎ. Дэпутаты прадставілі свайго калегу як чалавека гонару, які сплучае патрабавальнасць і добразычлівасць, павягу да людзей, які прайшоў шлях ад лейтнанта да генерала. Да апошняга часу ён узначальваў Галоўную вайсковую інспекцыю Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь.

СТАР 2

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

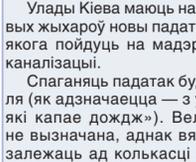
АБАМА АТРЫМАЎ ПЕРАМОГУ НА ФІНАЛЬНЫХ ДЭБАТАХ

Па выніках бліц-апытання глядачоў, праведзенага каналам CNN, пераможцам на апошніх прэзідэнцкіх дэбатах стаў Барак Абама. За дзейнага кіраўніка дзяржавы прагаласавалі 48 працэнтаў респандэнтаў, у той час як яго апанента Міта Ромні падтрымалі 40.

У той жа час ніводзін з кандыдатаў не змог заваяваць пераважнай большасці сімпатый глядачоў. Па выніках прагляду дэбатаў падтрымаць прэзідэнта на выбарах выказалі гатоўнасць 24 працэнты апытаных, Ромні — 25 працэнтаў. Дэбаты, якія прайшлі ў Бакі-Ратан, штат Фларыда, сталі чацвёртымі па ліку і апошнімі перад выбараў. Іх галоўнай тэмай стала знешняя палітыка ЗША, хоць кандыдаты надалі ўвагу і эканамічным пытанням. Прэзідэнцкія выбары пройдуць 6 лістапада.

У КІЕВЕ УВЯДУЦЬ «ПАДАТАК НА ДОЖДЖ»

Улады Кіева маюць намер увесці для мясцовых жыхароў новы падатак, сродкі ад выплаты якога пойдучы на мадэрнізацыю дажджавой каналізацыі.

Спаганяць падатак будуць у уласнікаў жылля (як адзначаецца — з усіх, «хто мае дах, на які капае дождж»). Велічына збору пакуль не вызначана, аднак вядома, што яна будзе залежаць ад колькасці ападкаў, якія выпадаюць за год, і плошчы даху, які прыпадае на аднаго чалавека. У Кіеве зараз фарміруецца адпаведная база аб'яўленняў. Калі менавіта будзе уведзены новы збор, не ўдакладняецца. Па звестках уладаў горада, мадэрнізацыя дажджавой каналізацыі ў Кіеве аб'ядзёцца ў 2,8 мільярда грыўняў.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ЛАТВІЙСКІЯ ДЭПУТАТЫ РАСКРЫТЫКАВАЛІ ПРАГРАМУ РАЎНАПРАЎЯ ПОЛАЎ

Дэпутаты латвійскага Сейма заклікалі прэм'ера Валдзіса Дамброўскіса прыпыніць рэалізацыю «Плана па раўнапраўі полаў на 2012—2014 гады».

Праграма, якую раскрытыкавалі парламентарыі, была распрацавана міністэрствам дабрабыту рэспублікі. Падставы для нараканняў сталі, у прыватнасці, навуцальныя дапаможнікі для дзіцячых садоў «Дзень, калі Карліс быў Карліс» і «Дзень, калі Рута была Рыхардам» (ведамства актыўна падтрымлівала распаўсюджванне гэтых кніг). У іх расказваецца пра тое, як хлопчык Карліс і дзяўчынка Рута на адзін дзень мяняюцца ролямі і становяцца дзяўчынкай Карліс і хлопчыкам Рыхардам. Па сцвярдэнні міністра дабрабыту Ілэз Вінкелье, гэтыя дапаможнікі заклікаюць растлумачыць дзецям, што магчымасць праяўляць свае эмоцыі не павінна залежаць ад іх полу. Парламенцкая камісія прыйшла да высновы, што гэтыя выданні не падыходзяць для выкарыстання ў дашкольных установах. Адзін з прафесараў факультэта педагогікі Латвійскага ўніверсітэта ў ходзе абмеркавання дапаможнікаў паведаміў, што правёў апытанне сярод 400 студэнтаў. Пераважная большасць з іх назвала гэтыя выданні «шызафранцызным трызненнем, якое замбіруе грамадства». Раней супраць распаўсюджвання навуцальных дапаможнікаў у дзіцячых садках выказалася больш за 50 грамадскіх арганізацый Латвіі. Акрамя таго, з крытычным зваротам з гэтай нагоды выступілі каля 200 настаўнікаў сярэдніх школ рэспублікі.

ЦІ НАКЛАДВАЕ ПРАФЕСІЯ АДЫТАК НА ХАРАКТАР ЧАЛАВЕКА?

Анатоў ГЕЛДА, загадчык лабараторыі клінічна-эпідэміялагічных даследаванняў РНПЦ псіхічнага здароўя, кандыдат медыцынскіх навук:

— У чалавека, які доўга працуе ў псіхіятрыі, міжволі фарміруецца інтуітыўнае клінічнае ўяўленне аб навакольных. Не тое што мы ставім дыягназы, але на інтуітыўным узроўні вызначаем стан, напрыклад, пасажыраў у грамадскім транспарце. Хто з іх мае псіхалатычныя рысы характару, хто схільны да істэроіднасці, трывожнасці, узбуджанасці... Чым большы горад, тым часцей сустракаюцца людзі, якія маюць тыя ці іншыя псіхічныя адхіленні. Мы, хутчэй, заўважаем неадзактанасць. Пры гэтым у спецыялістаў выпрацоўваецца своеасаблівае шырма абароны — «заўважаць і праісці міма» (калі, вядома, не патрабуецца дапамога). Некаторых лепш не чапаць, калі яны не прычыняюць асаблівых клопатаў навакольным. Іншыя ж людзі, не разабраўшыся, могуць зрабіць такому чалавеку заўвагу і самі пры гэтым пацярпець.

Псіхіятры працуюць з людзьмі з цяжкімі псіхічнымі расстройтвамі, і гэта ўплывае на іх настрой і псіхіку. Яны, як ніхто, маюць патрэбу ў разраджы. Таму сярод маіх калег шмат людзей, якія творча праводзяць свой вольны час: зайзятны тэатраваў, кінаману і інш.

І яшчэ: наша праца патрабуе вялікай стрыманасці, ураўнаважанасці. Бо варта толькі праявіць свае эмоцыі, і ў адказ можна атрымаць агрэсію ад пацыентаў, у тым ліку і фізічную. І таму многія з нас добра натрэнніраваліся трымаць сябе ў руках.

Алег КУЧМАСАЎ, старшы эксперт Дзяржаўнага экспертна-крывіналістычнага цэнтру МУС Беларусі:

— Лічу, што прафесія супрацоўніка міліцыі, безумоўна, накладвае адбітак на асобу. Але многая залежыць і ад інтэлекту чалавека, яго светапогляду, кола стаўнікаў. Прафесія эксперта-крывіналіста прадугледжвае наяўнасць такіх рыс характару, як дакладнасць, сабранасць, уважлівасць, уедлівасць, скупулівасць. І, у сваю чаргу, яна яшчэ больш абвастрае іх. Гэтыя якасці пачынаюць выяўляцца і ў працы з дакументамі, і дома. Ды і ў цэлым, праца ў ваенізаваным падраздзяленні павялічвае брутальнасць. Ва ўсіх рэзе, з гуманітарнымі такіх людзей не зольгаеш.

Калі чалавек акупаецца з галавой у прафесію, ён можа дамагчыся поспеху, але і ўплывае на будзе асабліва моцным. Каб гэтага не адбылося, трэба ці развівацца, рухацца па кар'ернай лесвіцы, ці змяняць прафесійную сферу — але толькі не стаяць на месцы.

Андрэй ЖВАЛЕЎСКІ, пісьменнік:

— Я сказаў бы, наадварот, характар уплывае на выбар прафесіі. Халерык наўрад ці абярэ прафесію пісьменніка. Чалавек, схільны да адзіноцы, наўрад ці стане журналістам. І калі чалавек знайшоў сваю справу, тое, для чаго народзіўся, ён перастае істэрыць, злавачы, пачынае жыць у ладзе з самім сабой. Увогуле, правільны выбар прафесіі паліпляе характар. Асабіста я памяню шмат прафесій. Быў і навуковым супрацоўнікам, і настаўнікам, і дызайнерам, і намеснікам галоўнага рэдактара часопіса... Я экстрэверт, маю патрэбу ў падсілкоўванні ад іншых людзей, але, калі працую, мне неабходны адзінота, засяроджанасць, асобны кабінет. У рэцэ рэшт, я стаў пісаць, і гэта зрабіла мяне гарманічным чалавекам.

Падрыхтавала Святлана БУСЬКО.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА АДОБРЫЎ ПАДЫХОДЫ ПА АПТЫМІЗАЦЫЮ СТРУКТУРЫ СЛЕДЧАГА КАМІТЭТА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)
Следчы камітэт мае намер скараціць штатную колькасць на 40 чалавек, праінфармаваў Прэзідэнт Беларусі Валерый Вакульчык. Прэзідэнту даложана аб аптымізацыі структуры Следчага камітэта. Як адзначыў Валерый Вакульчык, за год дзейнасці СК былі вызначаны шляхі магчымага павышэння якасці работы і аптымізацыі ўжо створанай структуры. У прыватнасці, можна гаварыць аб тым, што ў рабоце Следчага камітэта былі асобныя празмерныя кантрольныя функцыі. У сувязі з гэтым было прынята рашэнне аб змяншэнні колькасці структурных падраздзяленняў у СК і асоб, якія займаюцца гэтай работай. Прыняты меры для раўнамернага размеркавання нагрузкі паміж следчымі і аптымізацыі штатнай структуры абласных і раённых падраздзяленняў камітэта. У прыватнасці, прапанавааны змяненні дадуць магчымаасць скараціць каля 40 чалавек, у тым ліку 34 кіраўнікоў, 15 з якіх — са спецыяльным званнем палкоўніка юстыцыі. Усё гэта плануецца зрабіць без урону для эфектыўнасці следчай дзейнасці, паколькі скарачэнне не закране непасрэдна следчых. Кіраўнік дзяржавай пагадзіўся з такім падыходам і даручыў рэалізаваць яго ў бліжэйшы час.

БЕЛТА.

БЕЛАРУСЬ УЗНЯЛАСЯ Ў РЭЙТЫНГУ DOING BUSINESS 2013 НА ДЗВЕ ПАЗІЦЫІ

У апублікаваным рэйтынгу Сусветнага банка і Міжнароднай фінансавай карпарацыі «Вядзенне бізнесу — 2013» Беларусь заняла 58 месца сярод 185 краін свету. У параўнанні з мінулым годам наша краіна прасунулася ўгору на 2 пазіцыі (у леташнім рэйтынгу Беларусь займала 69 пазіцыю, але з-за абнаўлення звестак і дабаўлення дзвюх новых краін — Мальты і Барбадоса — рэйтынг мінулага года быў пералічаны і Беларусь дасталася 60 месца).

Калі параўнаць рэйтынгі нашай краіны і яе партнёраў па Азічнай эканамічнай прасторы, то Беларусь знаходзіцца ў рэйтынгу значна вышэй за Расію, якая заняла 112 месца (+6 пазіцыі ў параўнанні з мінулым годам), але ніжэй за Казахстан — у яго 49 месца (узняўся на 7 пазіцыі). Саступаем мы Польшчы (скокнула з 74 на 55 месца ў рэйтынгу), Літве (27 месца, апусцілася на 1 пазіцыю), Латвіі (25 месца, мінус 4 пазіцыі), але затое абышлі Украіну, якая заняла 137 месца (паднялася за год на цэлых 15 пазіцыі).

Што тычыцца канкрэтных паказчыкаў, то па двух індыхатарах пазіцыі нашай краіны за год не змяніліся і застаюцца дастаткова высокімі — у Беларусь вельмі проста зарэгістраваць уласнасць (3 месца ў свеце) і зарэгістраваць прадпрыемства (9 месца). Таксама добрыя пазіцыі мы маем па забеспячэнні выканання кантрактаў — тут з 14 месца Беларусь узнялася на 13-е. Істотныя змены да лепшага назіраюцца ў спрашчэнні падаткаабкладання (пасунуліся ўверх адразу на 29 пазіцыі і занялі 129 месца) і ў спрашчэнні працэдур атрымання дазволу на будаўніцтва (паднялася на 12 пазіцыі — з 42 на 30 месца). Таксама стаючыця тэндэнцыя назіраюцца ў міжнародным гандлі (узнялася са 154 на 151 месца) і ў падключэнні да сістэмы электразабеспячэння (з 173 на 171 месца).

Але, на жаль, ёсць і лямка дзэгноту: па крэдытаванні Беларусь апусцілася ў рэйтынгу на 7 пазіцыі (з 97 на 104 месца), па абароне інвестараў — на 3 пазіцыі (з 79 на 82 месца), па вырашэнні неплацежаздольнасці — на 14 пазіцыі (з 42 на 56 месца).

Першае месца ў свеце па спрашчэнні правілаў вядзення бізнесу займае Сінгапур — гэтая дзяржава стаіць на чале сусветнага рэйтынгу ўжо сёмы год запар. У ТОП-10 увайшлі Гангконг, Новая Зеландыя, ЗША, Данія, Нарвегія, Вялікабрытанія, Рэспубліка Карэя, Грузія (навічок у ТОП-10) і Аўстралія.

Павел БЕРАСНЕЎ.

КВАТЭРНЫЯ ЦЭНЫ ПАЧАЛІ РАСЦІ

Пачалі «варушыцца» і прадаўцы

Ужо з верасня на рынку павялічвалася колькасць кватэр, якія прапануюцца на продаж. Калі папрануцца на рынку было толькі 5800 такіх аб'ектаў жыллёвай нерухомасці, то цяпер на продаж выстаўлена ўжо каля 6500 кватэр.

Мікалай Прасталупаў адзначыў самую цяжкую тэндэнцыю сезона, якая тычыцца істотнага павелічэння колькасці прапаноў па дамах і катэджках. Зараз на продаж выстаўлена ажно 4,3 тысячы такіх аб'ектаў нерухомасці, якія размяшчаюцца ў Мінску і прыгараддзях. Гэта вельмі шмат. У сталічным жыллёвым фондзе налічваецца каля 600 тысяч кватэр. У каталогу куплі-продажу значыцца кожная сотая кватэра. А па дамах і катэджах прыгадвае ў продаж траліце кожная дзясятая падобнае жыллё.

Мікалай Прасталупаў узгунены, што гэтая акалічэннасць сведчыць не на карысць прывабнасці жылля за межамі буінога горада. Не хочучь маладыя сем'і з дзецьмі жыць у прыватных дамах у прыгараддзях, дзе існуе слабая сацыяльная інфраструктура. Дзеці «прасунутыя» бацькоў павінны не толькі хадзіць у школу, але і наведваць розныя гурткі, спартыўныя секцыі, музычныя установы і г.д. Амерыканская мара аб віпе за горадам пакуль не для Мінска, лямчы наш эксперт.

Аднапакаёўкі ад 40 тысяч USD і даражэй
Праўда, на сталічным другасным рынку ёсць 25 варыянтаў аднапакаёвых кватэр ад 37 да 40 тысяч долараў. Аднак гэта не зусім ліквіднае жыллё, калі «хрушчоўкі» агульнай плошчай ад 30 да 34 квадратных метраў прапаноўваюцца на продаж выключна на крайніх паверхах старых пяціпавярховых дамоў.

Самая вялікая колькасць прапановы стандартных аднапакаёвак прыпадае на кватэры плошчай да 39 квадратных метраў і коштам да 52 тысяч долараў. У гэтым дыяпазоне аднапакаёвага жылля цэннік за апошнія 2 месяцы амаль не змяняўся. Знікла толькі

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Павел БЕРАСНЕЎ.

таннае жыллё коштам да 42 тысяч долараў у стандартных панэльных дзевяціпавярховых дамах.

Мікалай Прасталупаў адзначае, што рэальны продаж аднапакаёвых кватэр ажыццяўляецца ў тым выпадку, калі квадратны метр гэтага жылля складае не больш за 1320 долараў.

Самыя маленькія старыя двухпакаёвыя «хрушчоўкі» агульнай плошчай да 46 квадратных метраў прапаноўваюцца пакупнікам за 45—55 тысяч долараў. Стандартныя двухпакаёвыя кватэры ўжо ў панэльных дзевяціпавярховых дамах каштуюць цяпер ад 55 до 70 тысяч долараў.

Значна павялічылася прапаноў двухпакаёвак у спальных раёнах горада. Там такія кватэры агульнай плошчай да 70 кв. метраў каштуюць цяпер ад 72 да 90 тысяч долараў. У кастрычніку пачалі з'яўляцца кліенты і на такое нятаннае жыллё. Крыху павялічыўся мінімальны цэннік на трохпакаёвыя кватэры. У старых пяціпавярховых дамах маленькія «хрушчоўкі» з сумежнымі пакоямі і агульнай плошчай ад 55 да 63 квадратных метраў маюць кошт ад 58 да 65 тысяч долараў. Месца там падобную кватэру можна было адшукаць па стартвым цэнніку ў межах 55—56 тысяч долараў. Стандартныя трохпакаёўкі, дзе агульная плошча складае да 82 квадратных метраў, каштуюць у дыяпазоне ад 75 да 92 тысяч долараў.

Паводле інфармацыі нашага эксперта, стандартныя двухпакаёвыя кватэры ў панэльных дзевяціпавярховых дамах рэальна прадаюцца ў тым выпадку, калі квадратны метр там каштуе ў межах 1280—1300 долараў, а па трохпакаёвых кватэрах гэта — 1250—1270 долараў.

«Далёўка» даражэ ўслед за інфляцыяй

Вядома, што самыя спрыяльныя ўмовы камерцыйным структурам прапаноўваюцца кліентам, калі забудоўшчык толькі пачынае будаўніцтва. Першапачаткова пакупнікам прапануецца 20—30 кватэр у новым доме, які толькі запланаваны, па мінімальным кошце. Потым кампанія бярэ крэдыт у банку і будзе дом. Пры далейшым будаўніцтве дома, на стадыі 2—4 паверхаў, новым кліентам прадаецца яшчэ некалькі дзсяткаў кватэр, але ўжо даражэй. Самыя дарагія кватэры прадаюцца ў цалкам пабудаваным доме.

Што цяпер адбываецца з коштамі ў сістэме долевага будаўніцтва? Зараз заробкі ў краіне крыху павялічваюцца, аднак рухаецца ўгору і ўзровень інфляцыі. У будаўніцтве адпаведна індэкс БМР складзе за год не менш чым 20 працэнтаў. Гэта значыць, што сабекошт любога будаўніцтва ў нацыянальнай валюце з цягам часу павялічваецца. Пры сённяшнім стабільным курсе долара атрымліваецца, што будаўніцтва жылля даражэ і ў валюце. Калі некалькі месяцаў таму забудоўшчыкі прапаноўвалі будаўніцтва кватэр у дамах на стадыі катлавана на кошце квадратнага метра ад 900 долараў, то сёння ў падобных дамах жыллёвы квадрат мае стартвы цэннік у межах 1000—1100 долараў ці нават даражэй.

Жыллё за 30 тысяч у Мінску і за паўмільярда USD у Лондане

Самая танная аднапакаёвая кватэра ў сталіцы Беларусі прапаноўваецца па вуліцы Ташкенскай ў старым пяціпавярховым доме. Маленькая кватэра на першым паверсе з агульнай плошчай 24,4 квадратнага метра прадаецца кліентам за 33500 долараў. Актывна тэаргуючыся, кошт гэтага жылля можна знізіць і да 30 тысяч долараў.

Самая дарагая пяціпакаёвая кватэра ўжо каля 300 квадратных метраў агульнай плошчы прапаноўваецца за зав. Вайсковы. Такая VIP-кватэра прадаецца працягла час за 2 мілья долараў. Пакуль — беспаспяхова.

А ў Лондане гэтымі днямі выстаўлены на продаж асабняк, які раней належаў забітаму ў 2005 годзе прэм'ер-міністра Лівана Рафіку Харыру. Стартвы кошт такога жылля складае 300 мільёнаў фунтаў, або 484 мілья долараў. У гэтым асабняку 45 пакояў, а сам дом знаходзіцца ў цэнтры Лондана, побач з Гайд-паркам. Агульная плошча гэтага будынка складае 5574 квадратных метры. У асабняку ёсць вялікі басейн, падземны паркінг і некалькі ліфтаў.

Да Новага года — падаражанне мінімальнае

Яшчэ некалькі месяцаў таму эксперты рынку нерухомасці прагназавалі мінімальныя кошты на кватэры мінімум да лістапада. Аднак стабільны курс долара крыху змяніў валютны цэннік па новым будаўніцтвам. Цяпер старшыня рады Беларускай асацыяцыі «Нерухомасць» лямчы, што кватэры да новага года могуць падаражэць прыкладна на 1—2 працэнты. Самае цікавае, што будзе далей? Вядома, што на працягу двух бліжэйшых месяцаў па сталічным рэгіёне будзе распрацавана новая жыллёвая палітыка, якая прадугледжвае істотнае скарачэнне аб'ёмаў будаўніцтва ў Мінску і пераносе гэтага будаўніцтва за межы горада, у тым ліку ў гарады-спадарожнікі. З другога боку, з 1 студзеня пачне дзейнічаць новая сістэма правілаў у структуры адзінай эканамічнай прасторы трох дзяржаў — Беларусі, Расіі і Казахстана. «Усё гэтыя фактары могуць істотна паўплываць на цанавыя тэндэнцыі ў сферы жыллёвага рынку Мінска», — удакладніў сваю пазіцыю Мікалай Прасталупаў.

Сяргей КУРКАЧ

ПАЛАТА ПРАДСТАЎНІКОЎ ВЫБРАЛА СТАРШЫНЬ ПАСТАЯННЫХ КАМІСІЙ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

На пасяду старшын новаўтворанай Пастаяннай камісіі па эканамічнай палітыцы дэлегацыя ад Магілёўскай вобласці вылучыла **Уладзіміра КРАЎЦОВА** (Крычаўская выбарчая акруга № 83), які да гэтага працаваў першым намеснікам старшыні Магілёўскага аблвыканкама.

Як паказаў падлік галасоў, усе прапанавааныя кандыдаты былі выбраны.

Депутаты падтрымалі таксама вылучаную Віцебскай дэлегацыі кандыдатуру **Людмілы ДАБРЫНІНАЙ** (Аршанская гарадская акруга № 26) на пасадзе **старшыні Пастаяннай камісіі па бюджэце і фінансаванні**. Да гэтага яна ўзначальвала Аршанскі гарадскі Савет дэпутатаў.

Старшынёй Пастаяннай камісіі па аграрнай палітыцы стаў **Віктар ШЧЭЦЬКА** (Бярэзінская выбарчая акруга № 61), які раней займаў пасаду намесніка старшыні Мінскага аблвыканкама.

Пастаянную камісію па пытаннях экалогіі, прыродакарыстання і чарнобыльскай катастрофы ўзначаліў **Сяргей КАНОПЛІЧ**. Быўшы дэпутатам Палаты прадстаўнікоў чачвёртага склікання, ён ўзначальваў гэтую ж камісію, але з іншай назвай: «па прыродна-чарнобыльскай катастрофы, экалогіі і прыродакарыстання».

Парламентарны прагаласавалі за кандыдатуру **Андрэя НАВУМОВІЧА** (Навагрудская выбарчая акруга № 57) на пасаду **старшыні Пастаяннай камісіі па правах чалавека, нацыянальных адносін і СМІ**. Да выбаранна дэпутатам у Палату прадстаўнікоў 5-га склікання ён ўзначальваў Гродзенскі абласны Савет дэпутатаў.

Кіраўніком **Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы** абраны **Генадзь ПАЛЬЧЫК** (Ясенінская акруга № 100 горада Мінска), які апошнія 8 гадоў кіраваў Нацыянальным інстытутам адукацыі Міністэрства адукацыі, але болей вядомы як першы дырэктар Ліцэя БДУ, які зрабіў гэту навучную ўстанову ўзорнай і стварыў сістэму адбору таленавітай моладзі.

Героі нашага часу

ХЛОПЕЦ ВЫРАТАВАЎ ДЗЯЎЧЫНУ АД МАНЬЯКА

У Віцебску 18-гадовы рабочы не толькі выратаваў дзяўчыну ад гвалтаўніка, які меў пры сабе нож, але і дапамог міліцыянерам затрымаць яго. За грамадзянскую мужнасць асабіста начальніка ўпраўлення ўнутраных спраў Віцебскага аблвыканкама **Ігар Яўсеў** уручыў герою нашага часу **грамату**. Хлопца таксама **праміравалі**.

— Калі апоўначы я вяртаўся дамоў і раптам пачуў дзвячкі крык аб дапамозе. Убачыў дзве цені, а потым дзяўчыну, якая адбілася ад мужчыны і крычала, — расказаваў Ігар Махонь. — Убачыўшы мяне, мужчына пабег. Я кінуўся за ім. Па мабільным тэлефонам выклікаў міліцыю. Калі дагануў гвалтаўніка, той паспрабаваў свахацца ў дверах. Але я добра ведаю гэты раён, бо жыў тут даўно і яшчэ ў дзяцінстве вывучыў да дробязь усё наваколле. У выніку зламаныяк забег у дваровы тупік і ніяк не мог мяне абысці...

Вісвятлілася, што невядомы спрабаваў згвалтаваць 15-гадовую, якая, дарчычы, жыве ў тым жа доме, дзе і Ігар Махонь. Значыцца на першым погляд быў фізічна мацнейшы, ды яшчэ ў руцэ трымаў нож. Але гэта не спужала маладога чалавека. Хлопец займаўся барычбай і боксам. І добрая спартыўная падрыхтоўка ў дадзеным выпадку магла б спатрыбіцца.

Як высветлілася, падарозны быў ужо раней судзімым за згвалтаванне. Калі ё ё Ігар, магчыма, гвалтаўнік учыніў бы чарговае злачынства. На гэты раз зламанысніка, якога празвалі ў горадзе **эскулапным маньякам**, пазбавілі волі на 8 гадоў.

— Гвалтаўнік спачатку паспрабаваў свахацца ў пад'ездзе аднаго з дамоў, але не здолеў, бо ніхто з жылцоў дома не адчыніў яму дзверы, — расказавае **Ігар Яўсеў**, **начальнік ўпраўлення ўнутраных спраў Віцебскага аблвыканкама**. — Так праграма «Зачынены

Старшынёй Пастаяннай камісіі па працы і сацыяльным пытаннях выбраны **Уладзімір ВА-СІЛЕНКА** (Магілёўская-Ленінская выбарчая акруга № 84), дэпутат Палаты прадстаўнікоў чачвёртага склікання. Папяроднія чатыры гады работы ў парламенце ён быў намеснікам старшыні Пастаяннай камісіі па нацыянальнай бяспецы.

Пастаянную камісію Палаты прадстаўнікоў па ахове здароўя, фізічнай культуры, сямейнай і моладзевай палітыцы ўзначаліў хірург, кандыдат медыцынскіх навук і да апошняга часу дырэктар Віцебскага медыцынскага каледжа **Аляксандр ЦАЦОХА** (Віцебская-Кастрычніцкая выбарчая акруга № 20).

Дэпутаты падтрымалі кандыдатуру аднаго з самых маладых сваіх калег — 37-гадовага **Дзмітрыя ХАРЫТОНЧЫКА** (Жодзінская выбарчая акруга № 64) на пасадзе **старшыні Пастаяннай камісіі па прамысловасці, паліўна-энергетычным комплексе, транспарце і сувязі**. Дзмітрый Харытончык да атрымання дэпутацкага мандата займаў пасаду намесніка генеральнага дырэктара БелАЗа і быў прадстаўленым Мінскай дэлегацыяй як чалавек з інавацыйным стылем мыслення.

Пастаянную камісію па жыллёвай палітыцы і будаўніцтве ўзначаліў **Уладзімір ПУЗЫРЭЎСКІ** (Белаежская выбарчая акруга № 8), былы памочнік Прэзідэнта па Брэскай вобласці.

Старшынёй Пастаяннай камісіі па міжнародных справах выбраны **Мікалай САМАСЕЙКА** (Старавінская выбарчая акруга № 105 г. Мінска), які ў ніжняй палатце парламента папяродняга склікання ўзначальваў камісію па заканадаўстве і судова-прававых пытаннях.

Акрамя таго, на Учарашнім пасяджэнні дэпутаты прынялі рашэнне аб фарміраванні складу Савета Палаты прадстаўнікоў, у які увайшлі старшыня Палаты прадстаўнікоў Уладзімір Андрэячэнка, яго намеснік Віктар Гумініскі і толькі што выбранае старшыня 14 пастаянных камісій ніжняй палаты парламента.

Вольтга МЯДЗВЕДЗЕВА.

НАВІНЫ

«СЯМЕЙНЫЯ ГОНКІ-2012»

прайшлі ў Мінску. 20 сямейных пар выконвалі разнастайныя захапальныя заданні і вырабавалі ідэю гэтага праекта: прыцягнуць увагу да праблем сям'і і шлюб, даць магчымаасць сямейным парам зноў акунуцца ў вясельную атмасферу.

Фота Аксаны МАНЧУК, БелТА.
НАЛАВІЎ РАКАЎ НА 68 МЛН
На возеры ў Лепельскім раёне работнікі Лепельскай мікрай-інспекцыі затрымалі грамадзяніна 1985 года нараджэння, які з выкарыстаннем касцюма для падводнага плавання здабыў рукамі ракаў. Трэба заўважыць, у перыяд забароны на іх вылаў.

— У браканьера канфіскавалі касцюм для падводнага плавання, а таксама ўлоў — 457 вуснапалых ракаў (!) агульнай вагой 27 кілаграмаў. Зараз вырашаецца пытанне крымінальнай адказнасці грамадзяніна. А нанесеная наваколлему асяроддзю шкода склала звыш 68 мільянаў рублёў, — паведамілі ў Дзяржаўнай інспекцыі аховы жыллёвага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь.

А на возеры ў Гарадоцкім раёне ў поле зроку работнікаў Гарадоцкай мікрай-інспекцыі трапілі два непорушчыя грамадзяніны, якія здарывалі рыбку і ракаў стаўнымі сеткамі. Канфіскаваны гумавая лодка, 11 сетак агульнай даўжынёй 730 метраў, а таксама ўлоў — 12 асобін розных відаў рыб і 70 вуснапалых ракаў. Вырашаецца пытанне крымінальнай адказнасці затрыманых. Шкода прыродзе ацэнена ў 11,5 мільяна рублёў.

Сяргей РАСОЛЬКА.
КАНФІСКАВАЛІ ЦУКРУ НА 75 МІЛЬЁНАЎ
Супрацоўнікі Віцебскага падатковай і транспартнай інспекцыі на аўтарозе «Віцебск—Лёзна—Смаленск» устанавілі, што ў аўтамабілі «МАЗ» вазучу буйную партыю «левага» цукру.

На цукар-пясок — 9,9 тоны коштам 75 мільянаў рублёў — не было адпаведных суправаджальных дакументаў. Па выніках праверкі цукар канфіскаваны, матэрыял праверкі накіраваны ў суд.

ПТУШНІК ГАРЭЎ
На тэрыторыі птушніка Полацкага вытворчага участка ААТ «Глыбоцкі камбікормавы завод» адбыўся пажар.

— Да месца выкліку былі накіраваны восем адзінак пажарнай спецыяльнай тэхнікі. Пасля прыбыцця пажарныя ўбачылі агонь у будынку склады і задымленне ў сумежным памяшканні птушніка. — расказалі ў Віцебскім абласным упраўленні па надзвычайных сітуацыях. — А другой гадзіне дня пажар быў ліквідаваны. Работнікі прадпрыемства не пацярпелі. У выніку пажару ў памяшканні ў будынку склады знішчаны дах і сцяна, пашкоджаныя іншыя сцены.

Прычыны пажару высвятляюцца.
ПАМЕЖНІКІ ЗНАЙШЛІ АРСЕНАЛ
У трох кіламетрах ад лініі дзяржаўнай мяжы ля вёскі Раманічкі Пастаўскага раёна памежнікамі быў знойдзены цэлы баявы арсенал часоў Другой сусветнай вайны. Боюпрыпасы знайшлі падчас рэалізацыі аперацыйнай інфармацыі. На памежнай тэрыторыі знаходзілася 15 асколачковых гранат, чатыры артылерыйскія снарады, дзве мінамётныя міны, фаўстпатрон. Усе яны былі знішчаны падрывам, які ажыццявілі ваенныя сапёры.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Калектыву рэдакцыі газеты «Звязда» глыбока смуткуе з выпадку заўчаснай смерці былога майстра газетнага цэха РУП «Вядоўства»-Беларускі Дом друку» РУСАН Соф'і Уладзіміраўны і выказвае шчырыя спачуванні яе родным і блізкім.

У свеце

СУПЕРБАГАТЫЯ ЛЮДЗІ

Арганізацыя **Wealth-X** апублікавала свой **чарговы даклад пра супербагатых людзей ва ўсім свеце**. Да іх яна адносіць індывідаў, якія маюць больш чым 30 мільянаў долараў. Такія ў свеце на 2012 год аказалася 187380 чалавек, на 0,6 працента менш, чым у 2011 годзе. А валодаюць яны актывамі на суму ў 25 трыльёнаў 775 мільярдў долараў — гэта значыць амаль, суккупным гадавым ВУП ЗША і Еўрасаюза, разам узятых. Асобны ўлік арганізацыя вядзе па мільярдах, якіх у свеце, паводле яе звестак, ужо 2160. І маюць яны ў 2012 годзе 6,19 трыльёна долараў.

Фота Аксаны МАНЧУК, БелТА.

У прынцыпе, у рынкавай эканоміцы існаванне супербагатых людзей непэзбяжна. У класічнай тэорыі, з удзеллянкай рынковай адносін заўсёды хтосьці дэманструе большы спрыт, чым астатнія, тым самым назіпазваючы вяртанне багацця. Патрыятычна настроеныя багацеі могуць стаць важнай крыніцай інвестыцый у сваю эканоміку, што прадманэставалі Германія і Японія, Паўднёвая Карэя і КНР у апошнія дзесяцігоддзі. На жаль, усё можа быць і інакш, як сведчыць вопыт Расіі, з якой новыя ўласнікі вывезлі сотні мільярдў долараў у іншыя краіны, лічачы ўласную эканоміку непрыдатнай для ўкладання сваіх капіталаў. Толькі ў 2011 годзе расійскія ўласнікі вывезлі за мяжу больш за 84 мільярды долараў. Зразумела, гэта менш, чым у 2008 годзе, калі з Расіі вывезлі адразу 133,7 млрд долараў. Але ў любым выпадку гэтыя грошы спатрыбіліся б і ў сваёй эканоміцы. Вядома і простае тлумачэнне таго, чаму расійскія багацеі вадозіць сябе так непатрыятычна: вяртаную частку сваіх актываў яны не заробілі, а атрымалі пры дапамозе працэдур прыватызацыі ў 1990-х гадах, якія за іх недасканаласці і карупцыйнасць былі празваны ў народзе «прыхватызацияй». Натуральна, што «новыя рускія», ведаючы, што іх вяртанне багацця базіруюцца на дастаткова хісткай прававой аснове, лічаць за лепшае значную частку іх захоўваць за мяжой, куды расійская Феміда, у выпадку чаго, не зможа дабрацца.

Памер актываў, канцэнтраваных багачамі ў краіне, можа паўплываць і на сацыяльнае становішча ў ёй. Калі ў беднай краіне багацеі канцэнтруюць у сваіх руках вельмі вялікую маёмасць, астатняя частка насельніцтва можа адчуваць нарастаючыя праблемы з сацыяльнай справядлівасцю. Так, у Венесуэле перад прыходам Уга Чавеса да ўлады вяртанне даходы арыстакратыі ўяна дысарманавалі з

23%

ВЯСКОВЫЯ ДАЛЯГЛЯДЫ

ААТ «Краснасельскбудматэрыялы» лічыць падшэфныя гаспадаркі сваім аграрным цэхам

Вядомая скульптурная група народнага мастака СССР Веры Мухінай «Рабочы і калгаснік», устаноўленая шмат гадоў таму на ВДНГ у Маскве, зноў становіцца адным з сімвалаў часу. Айнава індустрыя ўсё больш шчыльна бярэ пад сваю апеку аграрны сектар. У выпадку са знакамітым калектывам адкрытага акцыянернага таварыства «Краснасельскбудматэрыялы» — гэта шэфства, якое мала чым адрозніваецца ад іншай папулярнай схемы, калі сельскагаспадарчы калектыв уваходзіць у структуру прадпрыемства-флагмана на правах філіяла.

ААТ «Краснасельскбудматэрыялы» — адзін з несумненных лідараў не толькі ў сваёй галіне, але і наогул у беларускай эканоміцы. Прадпрыемства амаль за векавую гісторыю наладзіла выпуск востра неабходных краіне будаўнічых матэрыялаў — цэменту, шыферу, труб, вапны, сухіх будаўнічых сумесей, тратуарнай пліткі і гэтак далей. І ўсё больш пашырае іх экспарт, зарабляючы дзяржаве валюту.

Крыху больш за два гады таму калектыву даручылі шэфства над адстаючымі гаспадаркамі Ваўкавыскага раёна. Спачатку іх было тры, затым дзве найбольш адстаючыя аб'ядналі ў адну, але праблем не стала менш. І зараз мож-

на сказаць, што сітуацыя выпраўлена менавіта дзякуючы энергічнаму ўмяшанню цэментнікаў у іх эканоміку (і не толькі).

Так што наш сённяшні матэрыял з ААТ «Краснасельскбудматэрыялы» — аб шэфстве. А калі дакладней, аб сяброўстве, у пэўнай ступені бескарыслівым.

Пра гэты кірунак дзейнасці свайго калектыву генеральны дырэктар акцыянернага таварыства Валянцін ВЕРАЦІЛА расказваў творчай брыгадзе «Вязьды» ў адзін з нашых мінулых прыездаў. Па-добраму ўразліва тая заклапананасць, з якой Валянцін Алегавіч гаварыў пра клопаты вяскоўцы. Адчувалася, што генеральны дырэктар абсалютна ў «тэме», і было вядоўчым ялікае жаданне дапамагчы аграрыям, падставіць плечо. Ужо тады прадпрыемства ўкладвала ў падшэфныя гаспадаркі сур'ёзныя сродкі.

На гэты раз нашымі суб'еяктымі сталі людзі таксама кампетэнтныя — намеснік генеральнага дырэктара па сельскагаспадарчай вытворчасці (адчыце ўзровень работніка, якому даручана адказваць за неспакойны ўчастак), кіраўнік падшэфных гаспадарак, старшыня сельскага Савета. Паслухайце іх расказ з першых, што называецца, вуснаў.

Намеснік генеральнага дырэктара ААТ «Краснасельскбудматэрыялы» па сельскагаспадарчай вытворчасці Ян АЛЬФЯРОВІЧ і дырэктар РСКУП «Ваўкавыскае» Яўген СТРУКЕЛЬ.

Самая высокая ўраджайнасць у раёне

Гаворыць Яўген СТРУКЕЛЬ, дырэктар РСКУП «Ваўкавыскае»:

— Працую тут з сакавіка 2011 года. Прышоў ужо ў аб'яднаную гаспадарку (зліццё адбылося летам 2010 года). Гэтая гаспадарка — адна з самых вялікіх у раёне як па плошчы, так і па пагалоў жывёлы. Перад тым працаваў у сельгасупраўленні райвыканкама, першым намеснікам начальніка. Неяк так атрымаўся, што дагэтуль не цікавіўся грашовым балансам гаспадаркі, а калі прыйшоў, то высветлілася, што фінансавая сітуацыя тут не вельмі добрая, мякка кажучы. Ды і не толькі фінансавая. У лютым-сакавіку ўжо не было чым карміць жывёлу, пра што расказваў Ян Эдмундавіч. Былі праблемы з палівам для тэхнікі, пачыналіся праблемы з запчасткамі, а гэта якраз напярэдадні вясновай пасяўной.

Дзякуючы таму, што шэфамі з'яўляецца прадпрыемства «Краснасельскбудматэрыялы», калектыва якое неабавязка да патрэб вёскі, вастрыню гэтых праблем удалося зняць. Кіраўнік шэфскага калектыву адгукнуўся адразу і эфектыўна, з іх дапамогай былі пагашаны даўгі на Роскім камбінатматэрыялаў заводзе. Пачалі купляць альбо пазычыць канцэнтраваны камбікармы ў суседніх раёнах. І былі выдзелены значныя сумы на цяжкую патрэбу.

У гаспадарцы, згодна з 480-м Указам Прэзідэнта, было запланавана ўзвядзенне новай буйной жывёлагадоўчай фермы, дакладней кажаць — комплексу на 777 галяў у вёсцы Львоўка. Будаўніцтва пачыналася яшчэ тры гады таму, потым яго «замарозілі» з-за адсутнасці сродкаў. Прадпрыемства знайшло выхад: яно прааансавала падраццёўку з уласных сродкаў, да наступлення банкаўскай крыўды, і тым самым справу удалося зрушыць з месца. Праектам на будаўніцтва адвозілася 16-17 месяцаў, а брыгады «Цэмбуд» скарацілі тэрмін амаль удвая і справіліся за 10 месяцаў.

Такім вось неспакойным быў для нас мінулы год. Мы выжылі, усталі дзякуючы падтрымцы «Краснасельскбудматэрыялаў». Вядома, грошай нашы

Багаты ўраджай цыбулі вырастлі сёлета ў «Ваўкавыскім».

шэфы ўклалі шмат, мы іх яшчэ не «адбілі».

Сёння асноўная падтрымка з іх боку таксама звязана з будаўніцтвам. Бо ў акцыянернага таварыства ёсць не толькі ўласная будаўнічая арганізацыя, але і свае будаўнічыя матэрыялы. Брыгады «Цэмбуд» займаюцца рэканструкцыяй памяшкання на МТФ «Рашава» і цяжкімі рамонтамі на іншых фермах.

Дзякуючы штуршку, які быў дадзены нашай гаспадарцы, і з'явіліся станочныя вынікі. Гаспадарцы «лягчай дыхаць», вытворчыя паказчыкі непаляга, зусім іншае і фінансавое становішча.

У нас плошча сельгасугоддзяў — 10314 гектараў. Як бачыць, гаспадарка буйная. Калі праілюстравана станочныя зрухі лічбамі, то можна сказаць, што цяпер ёсць прырост па малаці (109 працэнтаў у параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года) і па прывагах буйной рагатай жывёлы (121,5 працэнтаў), свініны — 111,9 працэнтаў. Расце пагалоўе. А ўвогуле па жывёлагадоўлі атрымліваецца 113 працэнтаў да ўзроўню адпаведнага перыяду мінулага года.

У раслінаводстве вытворчасць збожжавых і зернебабовых культур прырастае на 121 працэнт, распу — на 147 працэнтаў. А ўвогуле раслінаводства «падраццёўка» на 115 працэнтаў. Па ўраджайнасці збожжавых мы выйшлі на 61 цэнтраў з гектара, з добрай цукрыстасцю (16,9—17). Лёгасць, калі не памыляюся, было 398. Адчыце розніцу. На ўборцы цукровых буркоў працуе камбайн «Клэйн». На 460 гектарах аднаму яму цяжкавата, такой нагрузкі больш нідзе няма, і сёння павінны паступіць у Краснасельск на расстаноўку яшчэ адзін камбайн і пагрузчы буркоў. Былі іх на замежныя крэдыты.

Людскія рэсурсы пакуль, у прычыне, хапае, але патрэбна больш новае, сучаснае тэхніка. Таму дэфіцыт кадраў не будзе адчувальны. Нам патрэбна абнаўляць і трактарны, і машыны парк. За гэты год пакуль змаглі купіць адзін трактар 1221, адзін пагрузчы і шэфы набылі для нас МТЗ 952 — разам з раздзятчыкам, для новай фермы. А дагэтуль некалькі гадоў нічога не набывалася, тэхніка палеаеца, выходзіць са строю, таму

«Сродкі найбольш эфектыўна ўкладваць у перспектыву»

Наш першы суразмоўца — Ян Альфяровіч, намеснік генеральнага дырэктара па сельскагаспадарчай вытворчасці.

— Давайце ўспомнім, Ян Эдмундавіч, гісторыю пытання. Адносна нядаўня гэта былі тры гаспадаркі, потым СВК «Эспля» (а раней — калгас імя Леніна) далучылі да «Ваўкавыскага». Дарэчы, у калгасе імя Леніна вы ў 1980-х гадах працяглы час працавалі старшынёй.

— Магчыма, таму Валянцін Алегавіч і запрасіў мяне да сябе намеснікам.

— У нас прынята прадстаўляць асноўнага суразмоўца. Раскажыце, калі ласка, пра свае далейшыя жыццёвыя ўніверсітэты.

— Наступнай прыступкай была праца ў Карэлічах: спачатку першым намеснікам начальніка ўпраўлення сельскай гаспадаркі, потым — старшынёй райвыканкама — таксама даволі працяглы час, 13 гадоў. Два гады працаваў дырэктарам Гродзенскай тытунёвай фабрыкі і пяць гадоў узначальваў аграпрамысловы холдынг у Расіі. Калі вярнуўся на радзіму, з удзячнасцю сустраў прапанову Валянціна Алегавіча Верацілы прыняць на сябе адказнасць за аграрны сектар «Краснасельскбудматэрыялаў». Так тут стаячыца да падшэфных гаспадарак — як да свайго аграрнага сектара. Яшчэ раней я сябраваў з Юрыем Яўгенавічам Данешчыкам, былым кіраўніком праслаўленага калектыву, і быў у курсе іх ударных спраў, заўсёды з вялікай павагай адносіўся да гісторыі і працоўных здабыткаў цэментнікаў. І буду рады, калі мой жыццёвы вопыт тут спатрыбіцца.

Калі гаварыць пра шэфства, то старт яму быў дадзены ў канцы верасня 2010 года. Прадпрыемству было даручана аказаць шэфскую і спонсарскую дапамогу дзюім гаспадаркам — аб'яднанаму з двух калгасоў «Ваўкавыскаму» і «Волпе». Агульная плошча сельскагаспадарчых ўгоддзяў у аб'яднаных гаспадарках — 43 тысячы 800 гектараў, ворыва — больш за 10 тысяч. Асноўны кірунак дзейнасці — вытворчасць жывёлагадоўчай прадукцыі, якая грунтуецца на развіцці раслінаводства. А гэта збожжавая група, цукровыя буркі, рапс, кармавыя культуры.

Эканамічны стан аб'яднаных гаспадарак быў слабым, кармавая база — таксама. Нам давялося па «Ваўкавыскім» з летага 2011 года на працягу паўгода самім набываць канцэнтраваныя кармы, каб

у прамым сэнсе слова захаваць пагалоўе. Былі вымушаны ўкладваць у гэты сур'ёзны сродкі. Шмат дапамагалі і «Волпе».

У выніку такіх вострых калектывных намаганьняў гаспадаркі па выніках 2011 года выйшлі на больш высокі ўзровень. Яны атрымалі прыбытак і сталі рэнтабельнымі. «Волпа» атрымала 2 мільярды прыбытку і выйшла на ўзровень рэнтабельнасці ў 18,7 працэнта. А рэнтабельнасць збожжа наогул склала 37,6 працэнта. «Ваўкавыскае» атрымала 3,8 мільярда прыбытку, але ўзровень рэнтабельнасці быў 7 працэнтаў, бо гаспадарка па размаху намога большай і накладных расходах іншых. Прыемна, што па выніках работ за мінулы год «Волпа» заняла першае месца сярод сельскагаспадарчых прадпрыемстваў раёна і зараз трымае пераходныя чырыоны сцяг.

Кіраўнік нашага калектыву з усёй адказнасцю аднёсся да даручэння губернатара вобласці па

давалі, што называецца, з ліста, і ўжо ў сярэдзіне студзеня пачалі засяляць гэтую ферму жывёлай. (Да слова сказаць, дзякуючы чаму закрылі пяць старых, фактычна аварыйных фермаў.) Сёння яна паспяхова функцыянуе і дае станочныя вынікі ў вытворчасці малака.

Разгарнулі ў падшэфных гаспадарках і рэканструкцыю іншых жывёлагадоўчых памяшканняў.

Варта сказаць вось яшчэ пра што. У аб'яднаных гаспадарках мы пабудавалі збожжасушыльныя комплексы. У «Ваўкавыскім» — летась, у «Волпе» — у гэтым годзе.

Сёлета, як і раней, давялося дапамагчы з набыццём гаруча-змазачных матэрыялаў, бо гаспадаркам самім было б складана справіцца і з патрэбамі аб'ёмамі, і з новымі цэнамі на ГЗМ.

Як бачыць, укладваем сродкі і ў «абаротку», і ў асноўныя фонды, у тым ліку ў капітальнае будаўніцтва. Агульная сума, якая намі накіравана на развіццё падшэфных гаспадарак на сённяшні дзень, перавышае 19 з паловай мільярдаў рублёў. Сродкі, укладзеныя ў тое ж капітальнае будаўніцтва, будуць паступова «адбівацца» і дазваляць гаспадаркам нарошчваць даход, трымацца на «плыў» і надалей.

— А як ідуць справы з шэфскімі мабільнымі брыгадамі — у іх патрэба ёсць?

— Акрамя ўсяго, што я пералічыў вышэй, на перыяд сельскагаспадарчых кампаній накіроўваем на часовай аснове — на тыдзень альбо на некалькі дзён — свае шэфскія брыгады. Камплектуем іх з вольных ад змены работнікаў, а таксама з ліку адміністрацыйна-кіраўніцкага персаналу. Падчас такіх сезонных работ на вёску адпраўляюцца таксама 2-3 нашы трактары з механізатарамі, і аўтатранспарт, калі ён там патрэбен. А ён патрэбен.

— Ці працуюць такія вашы «лятучыя атрады» сёння? Што яны робяць?

— Ідуць халады, і нашы брыгады працуюць на ўборцы морквы і цыбулі — патрэбна дапамагчы тэрмінова ўбраць. Сёння ў гаспадарках працуюць 45-50 шэфоў.

Але я хацеў бы сказаць вось пра што. Гаспадаркі не застаюцца ў даўгу. У сваю чаргу яны забяспечваюць нашы санаторыі «Пралеска» і дзіцячы садок бульбай і гароднінай. І пастаўляюць для нашых работнікаў па сабекошце тую ж бульбу, цыбулю, моркву, збожжа. Я сустракаўся з раённым кіраўніцтвам, і нам узгаднілі адпунктныя цэны на сабекошце.

Бульбу мы ўжо адпусцілі ўсім, хто пажадаў, па 750 рублёў за кілаграм, моркву — па 700, а на рынку яна больш за 2 тысячы. Цыбуля на рынку па тры — тры з паловай тысячы, даходзіць да чатырох, а мы пасля выхадных будзем рэалізоўваць сваім работнікам па 1300 — 1400 рублёў. Цыбуля паступіць на продаж пасля таго, як яе высушаць у спецыяльных камерах, каб дома гэтым не займацца. Потым затараць у сетачкі — і, калі ласка, бярыце!

Абедзве гаспадаркі завяршылі сябу азімых, але працы ўсё роўна вельмі многа. Пачаўся сезон уборкі цукровых буркоў. Ідзе падрыхтоўка да зімоў жывёлы на фермах. Так што наша дапамога патрэбна.

Муляры, бетоншчыкі, трактарысты, страхары — рабочыя такіх прафесій даччынага прадпрыемства «Цэмбуд» працуюць сёння на пляцоўцы, дзе ўзводзіцца новая жывёлагадоўчая памяшкання. Сярод іх — муляры Дзмітрый ЗАМЛА і Леанід ВАСІЛЕЎСКІ.

Акрамя ўдзелу ў вырашэнні чыста вытворчых задач, аказваем і сацыяльную дапамогу, па падтрыманні належнага парадку ў вёсках. Насельніцтва працаздольнага ўзросту занята на палях і фермах з ранку да вечара, а пенсіянеры — людзі ва ўзросце і сабылівым здароўем не вызначана. Расшчэпам выканкама за намі замацаваны пяць населеных пунктаў, і мы пасылаем тэхніку і людзей. Яны выховаюць там траву на вуліцах, пустазелле, выкарчоваюць «саварыйныя» дрэвы, нават зносяць закінутыя, трухлявыя дамы. Каб усё гэта не псавала знешні выгляд вёсак. Калі спатрыбілася знесці старыя, непрадукцыйныя сады, пасылалі свае бульдозеры і экскаватары.

— Калі не памыляюся, вы не адмаўляеце ў дапамозе і вясковую школу.

— Напраму дапамагчы мы не можам: яны не нашы падшэфныя. Але там вучацца дзеці нашых вясковых партнёраў, якія заўтра зможуць бацькоў. Таму, калі ўзнікае патрэба ў школы, мы аказваем ёй дапамогу праз гаспадарку. Так было зусім нядаўна, калі школе спатрыбілася сілікатныя пліты і клей да іх.

А яшчэ мы шэфствуем над адной з пагранічных застаў. Адгукнуліся і на просьбу вярнікаў. Каб адрамантаваць касцёл 1903 года «нараджэння», разбураны яшчэ ў часы імперыялістычнай вайны, а потым адноўлены на сродкі прыхаджан, прадпрыемства выдзяляла спецыяльную вышчу.

Але ўсё гэта, як кажучы, тема для асобнай размовы. Нагадаю толькі вядомы факт. Некалькі гадоў таму наш генеральны дырэктар быў прызначаны мецэнатам года Гродзенскай вобласці, яму ўручылі дыплом і прамію імя А.І. Дубока. Гэты праходзіць, а традыцыя дапамагчы людзям застаюцца.

Каментарый Яна Альфяровіча, які прысутнічаў пры нашай размове:

— Гаспадарку вывелі на такі ўзровень, што банкі даяраюць Яўгену Антонавічу. І калі яму патрэбны крэдыты, гаспадарка іх атрымлівае, у тым ліку па зямельнай крэдытнай лініі. А заплату яны закрываюць без крэдытаў, уласнымі сродкамі. Могуць спакойна, эфектыўна працаваць, даваць краіне мяса і малако, атрымліваюць высокі ўраджай. Ён і атрымлівае, напрыклад, 350 цэнтраў буркоў з гектара — а гэта даволі высокі ўраджай. Як і збожжавых, як і цукровых буркоў — ён лічыць называў. Гэта ўзровень, які дазваляе прадаваць прадукцыю і мець грошы. І кожны банк, калі бачыць такіх вынікаў, то згодны падтрымліваць яго далей.

Мы лічым, што гаспадарцы патрэбна нарошчваць выпуск жывёлагадоўчай прадукцыі. Для гэтага неабходна недзе на 500 галяў павялічыць доныны статак, давесці як мінімум да дзвюх з паловай тысяч. Нарошчваць прывагі буйной рагатай жывёлы і свіней, здачу жывёлы на мяса. А таксама інтэнсіўна вестці земляробства. Мець моцную кармавую базу на аснове бабовых культур і шматгадовых траў. Мы бачым гэтыя асноўныя перспектывы кірункі і арыентуем на іх кіраўніка і спецыялістаў гаспадаркі. Нарошчванне тэмпаў павінна быць дасягнута за кошт тэхналагічных фактараў. У тым ліку якаснай апрацоўкі глебы, унясення дастатковай колькасці мінеральных угнаенняў, захавання абсалютна ўсіх тэхналагічных параметраў.

У час уборкі ўраджаю вяскоўцам дапамагаюць рабочыя і служачыя аб'яднання. Эканаміст аддзела рэалізацыі Наталія КАРАЛЬЧУК — адна з тых, хто шчыраваў на полі, дзе вырошчвалі моркву.

аказанні шэфскай дапамогі адстаючым гаспадаркам і арыентаваў нас не толькі на эфектыўныя капітальныя ўкладанні, але — што вельмі важна — і на навадзненне тэхналагічнай і вытворчай дысцыпліны. У «Ваўкавыскім» на пляцоўку 4 гадоў не было сапраўднага лідара, чалавек проста выконваў абавязкі. Зараз прыйшоў перспектывы работнік. Раней ён працаваў у Бераставіцкім раёне, мае і вопыт кіраўніцкай работы на пасадзе намесніка начальніка раённага ўпраўлення сельскай гаспадаркі, вучыцца. Ёсць першыя вынікі, будзем дапамагчы і надалей спраўляцца з нялёгкай пасадой. У «Волпе» кіраўнік працуе на працягу 5 гадоў.

І актыўнейшым чынам пачалі займацца заўтрашнім днём, перспектывай — будаваць жывёлагадоўчыя памяшканні. У выніку летась, якраз пад Новы год, была ўведзена ў строй дзёночная новая малочнатаварная ферма «Львоўка» на 777 галяў (стаўце ўсе 800), якая працуе па новых тэхналогіях. Яе даўняная зала аснашчана сучасным абсталяваннем. А зараз завяршаем яе другую чаргу, у якую ўваходзіць снажыня ямы, адстойнікі і іншыя тэхналагічныя збудаванні.

— Якім чынам удалося пабудаваць ферму за 10 месяцаў замест 18 па нарматывах?

— Зноў жа дзякуючы разуменню Валянціна Алегавіча Верацілы, што гэта патрэбна рабіць, і рабіць хутка. Было падключана даччынае будаўнічае прадпрыемства — «Цэмбуд». Яно і ўзводзіла аб'ект у адпаведнасці з тымі добрымі традыцыямі, якія існуюць у гэтым перадавым калектыве: хутка, якасна, па-еўрапейску. Мы маем уласны цэмент, таму змаглі дамовіцца з заводамі ЖБК і аператыўна атрымаць у поўным аб'ёме пліты. Бу-

ён там патрэбен. А ён патрэбен.

— Ці працуюць такія вашы «лятучыя атрады» сёння? Што яны робяць?

— Ідуць халады, і нашы брыгады працуюць на ўборцы морквы і цыбулі — патрэбна дапамагчы тэрмінова ўбраць. Сёння ў гаспадарках працуюць 45-50 шэфоў.

Але я хацеў бы сказаць вось пра што. Гаспадаркі не застаюцца ў даўгу. У сваю чаргу яны забяспечваюць нашы санаторыі «Пралеска» і дзіцячы садок бульбай і гароднінай. І пастаўляюць для нашых работнікаў па сабекошце тую ж бульбу, цыбулю, моркву, збожжа. Я сустракаўся з раённым кіраўніцтвам, і нам узгаднілі адпунктныя цэны на сабекошце.

Бульбу мы ўжо адпусцілі ўсім, хто пажадаў, па 750 рублёў за кілаграм, моркву — па 700, а на рынку яна больш за 2 тысячы. Цыбуля на рынку па тры — тры з паловай тысячы, даходзіць да чатырох, а мы пасля выхадных будзем рэалізоўваць сваім работнікам па 1300 — 1400 рублёў. Цыбуля паступіць на продаж пасля таго, як яе высушаць у спецыяльных камерах, каб дома гэтым не займацца. Потым затараць у сетачкі — і, калі ласка, бярыце!

Абедзве гаспадаркі завяршылі сябу азімых, але працы ўсё роўна вельмі многа. Пачаўся сезон уборкі цукровых буркоў. Ідзе падрыхтоўка да зімоў жывёлы на фермах. Так што наша дапамога патрэбна.

Цялятніцы Антаніна СІНКЕВІЧ і Зоя БАРТАШ.

Акрамя ўдзелу ў вырашэнні чыста вытворчых задач, аказваем і сацыяльную дапамогу, па падтрыманні належнага парадку ў вёсках. Насельніцтва працаздольнага ўзросту занята на палях і фермах з ранку да вечара, а пенсіянеры — людзі ва ўзросце і сабылівым здароўем не вызначана. Расшчэпам выканкама за намі замацаваны пяць населеных пунктаў, і мы пасылаем тэхніку і людзей. Яны выховаюць там траву на вуліцах, пустазелле, выкарчоваюць «саварыйныя» дрэвы, нават зносяць закінутыя, трухлявыя дамы. Каб усё гэта не псавала знешні выгляд вёсак. Калі спатрыбілася знесці старыя, непрадукцыйныя сады, пасылалі свае бульдозеры і экскаватары.

— Калі не памыляюся, вы не адмаўляеце ў дапамозе і вясковую школу.

— Напраму дапамагчы мы не можам: яны не нашы падшэфныя. Але там вучацца дзеці нашых вясковых партнёраў, якія заўтра зможуць бацькоў. Таму, калі ўзнікае патрэба ў школы, мы аказваем ёй дапамогу праз гаспадарку. Так было зусім нядаўна, калі школе спатрыбілася сілікатныя пліты і клей да іх.

А яшчэ мы шэфствуем над адной з пагранічных застаў. Адгукнуліся і на просьбу вярнікаў. Каб адрамантаваць касцёл 1903 года «нараджэння», разбураны яшчэ ў часы імперыялістычнай вайны, а потым адноўлены на сродкі прыхаджан, прадпрыемства выдзяляла спецыяльную вышчу.

Але ўсё гэта, як кажучы, тема для асобнай размовы. Нагадаю толькі вядомы факт. Некалькі гадоў таму наш генеральны дырэктар быў прызначаны мецэнатам года Гродзенскай вобласці, яму ўручылі дыплом і прамію імя А.І. Дубока. Гэты праходзіць, а традыцыя дапамагчы людзям застаюцца.

Акрамя ўдзелу ў вырашэнні чыста вытворчых задач, аказваем і сацыяльную дапамогу, па падтрыманні належнага парадку ў вёсках. Насельніцтва працаздольнага ўзросту занята на палях і фермах з ранку да вечара, а пенсіянеры — людзі ва ўзросце і сабылівым здароўем не вызначана. Расшчэпам выканкама за намі замацаваны пяць населеных пунктаў, і мы пасылаем тэхніку і людзей. Яны выховаюць там траву на вуліцах, пустазелле, выкарчоваюць «саварыйныя» дрэвы, нават зносяць закінутыя, трухлявыя дамы. Каб усё гэта не псавала знешні выгляд вёсак. Калі спатрыбілася знесці старыя, непрадукцыйныя сады, пасылалі свае бульдозеры і экскаватары.

— Калі не памыляюся, вы не адмаўляеце ў дапамозе і вясковую школу.

— Напраму дапамагчы мы не можам: яны не нашы падшэфныя. Але там вучацца дзеці нашых вясковых партнёраў, якія заўтра зможуць бацькоў. Таму, калі ўзнікае патрэба ў школы, мы аказваем ёй дапамогу праз гаспадарку. Так было зусім нядаўна, калі школе спатрыбілася сілікатныя пліты і клей да іх.

А яшчэ мы шэфствуем над адной з пагранічных застаў. Адгукнуліся і на просьбу вярнікаў. Каб адрамантаваць касцёл 1903 года «нараджэння», разбураны яшчэ ў часы імперыялістычнай вайны, а потым адноўлены на сродкі прыхаджан, прадпрыемства выдзяляла спецыяльную вышчу.

Але ўсё гэта, як кажучы, тема для асобнай размовы. Нагадаю толькі вядомы факт. Некалькі гадоў таму наш генеральны дырэктар быў прызначаны мецэнатам года Гродзенскай вобласці, яму ўручылі дыплом і прамію імя А.І. Дубока. Гэты праходзіць, а традыцыя дапамагчы людзям застаюцца.

Такія сіласныя ямы будзе гаспадарка з дапамогай унітарнага прадпрыемства «Цэмбуд». На здымку — рабочыя гэтага прадпрыемства Яўген ЛЯНЕЦ, Дзмітрый МАЏЦВІЧ, Віктар МІХАЙЛОУСКІ.

— Якім чынам удалося пабудаваць ферму за 10 месяцаў замест 18 па нарматывах?

— Зноў жа дзякуючы разуменню Валянціна Алегавіча Верацілы, што гэта патрэбна рабіць, і рабіць хутка. Было падключана даччынае будаўнічае прадпрыемства — «Цэмбуд». Яно і ўзводзіла аб'ект у адпаведнасці з тымі добрымі традыцыямі, якія існуюць у гэтым перадавым калектыве: хутка, якасна, па-еўрапейску. Мы маем уласны цэмент, таму змаглі дамовіцца з заводамі ЖБК і аператыўна атрымаць у поўным аб'ёме пліты. Бу-

Акрамя ўдзелу ў вырашэнні чыста вытворчых задач, аказваем і сацыяльную дапамогу, па падтрыманні належнага парадку ў вёсках. Насельніцтва працаздольнага ўзросту занята на палях і фермах з ранку да вечара, а пенсіянеры — людзі ва ўзросце і сабылівым здароўем не вызначана. Расшчэпам выканкама за намі замацаваны пяць населеных пунктаў, і мы пасылаем тэхніку і людзей. Яны выховаюць там траву на вуліцах, пустазелле, выкарчоваюць «саварыйныя» дрэвы, нават зносяць закінутыя, трухлявыя дамы. Каб усё гэта не псавала знешні выгляд вёсак. Калі спатрыбілася знесці старыя, непрадукцыйныя сады, пасылалі свае бульдозеры і экскаватары.

— Калі не памыляюся, вы не адмаўляеце ў дапамозе і вясковую школу.

— Напраму дапамагчы мы не можам: яны не нашы падшэфныя. Але там вучацца дзеці нашых вясковых партнёраў, якія заўтра зможуць бацькоў. Таму, калі ўзнікае патрэба ў школы, мы аказваем ёй дапамогу праз гаспадарку. Так было зусім нядаўна, калі школе спатрыбілася сілікатныя пліты і клей да іх.

А яшчэ мы шэфствуем над адной з пагранічных застаў. Адгукнуліся і на просьбу вярнікаў. Каб адрамантаваць касцёл 1903 года «нараджэння», разбураны яшчэ ў часы імперыялістычнай вайны, а потым адноўлены на сродкі прыхаджан, прадпрыемства выдзяляла спецыяльную вышчу.

Але ўсё гэта, як кажучы, тема для асобнай размовы. Нагадаю толькі вядомы факт. Некалькі гадоў таму наш генеральны дырэктар быў прызначаны мецэнатам года Гродзенскай вобласці, яму ўручылі дыплом і прамію імя А.І. Дубока. Гэты праходзіць, а традыцыя дапамагчы людзям застаюцца.

Даўняная зала фермы — адзін з прыкладаў шырокага ўжывання аўтаматызацыі вытворчых працэсаў.

ПРАМЫСЛОВАГА ГІГАНТА

У «Волпы» — «залаты» юбілей

Дырэктар СКУП «Волпа» Анатоль Свістун:
 — Сёлета «Волпе» (былому саўгасу «Запаветы Ільча») — 50 гадоў. Юбілей будзем святкаваць адначасова з Днём работніка сельскай гаспадаркі. Адначасова лепшых людзей гаспадаркі, ветэранаў.
 Я працую ў гаспадарцы са студзеня 2007 года. Яна самая маленькая ў раёне, плошча сельгасугоддзяў — 3500 гектараў, ворыва — 2700. Рэарганізацыі нас не зачалілі, працуем самастойна, але з дапамогай шэфва. Нашы кірункі: у жывёлагадоўлі — вытворчасць малака, у раслінаводстве — вытворчасць збожжы, цукровых буркоў, бульбы. Паказчыкі даволі стабільныя: летась сабралі на 51 цэнтнеру збожжавых з гектара і сёлета столькі ж. З улікам кукурузы будзе больш. Гэта нават трохі больш, чым па Гродзенскай вобласці (называлася лічба 47 цэнтнераў). Цукровых буркоў летась сабралі 560 цэнтнераў з гектара. Сёлета ж, пакуль убіраем, скажаць складана, але павінны выйсці на гэтыя параметры. Бульбы сабралі трохі менш, чым летась, — 300 цэнтнераў з гектара, было 330. Не змагі прадбачыць і папярэдзіць, скажам так, капрызы надвор'я. Завяршам нарытоўку сіласу з кукурузы, закладаем яго больш, чым летась. Так што павінны быць з кармі.

Кіраўнік СКУП «Волпа» Анатоль Свістун.

Што датычыць жывёлагадоўлі, то ў нас адна з найбольшых у вобласці шчыльнасць жывёлы — на 100 гектараў 80 гадоў буйной рагатай жывёлы. Кароў — пакуль 25, і гэта той рэзерв, які мы павінны будзем выкарыстаць. У ідэале лепшы паказчык — 100 на 100. Адна галава на гектар, тады можна дабівацца высокіх паказчыкаў прадукцыйнасці — і малака, і прываж. Такія судносіны дазваляюць мець і належную кармавую базу, а кармавая база — аснова асноў. За апошнія тры гады статак прырос больш чым на сотню і зараз налічвае 840 гадоў. Курс — на 900.
 У планах таксама — будаўніцтва сучаснай дайнай залы. Патрэбна будаваць яшчэ адзін кароўнік, каб перавесці жывёлу з «шанхай», у якім яна зараз знаходзіцца. А пакуль у нас дзейнічаюць старыя фермы, з малакправодамі. Адна наогул размешчана ў так званых «панскіх памяшканнях».

шыннага даення, дзякаваць Богу, асаблівых праблем няма.
 Спадзяёмся, што новыя тэхналогіі, новае абсталяванне дайнай залы дапамогуць нам істотна павялічыць колькасць малака гатунку «Экстра», адчуваць зменшыць захваральнасць кароў на масцыты. А гэта праблема, якая ў нас існуе і не дае павышаць прадукцыйнасць дойнага статак. Тым не менш паказчык і сёння не дрэнны: летась надой былі на ўзроўні 5 тысяч, а зараз на 107 кілаграмаў яго пераўвешаем (107 працэнтаў да ўзроўню мінулага года), але магчымасці для росту ёсць. Па прыважках — 110 працэнтаў прыросту (сярэднясутачны за 9 месяцаў 689 грамаў).
 Калі гаварыць пра ўраджайнасць збожжавых, то на нашых прысяжных землях з невысокім балам браць рэкордныя ўраджайныя паказчыкі, тым не менш, стараемся, каб не плескаліся ў хвасце. Летась атрымалі трэці паказчык у раёне, зараз, хутчэй за ўсё, будзе чацвёрты.
 Тэхнічная забяспечанасць у гаспадарцы, я лічу, нармальна. У першы год свайго шэфства прадпрыемства дапамагло адрамантаваць усю тэхніку, якая на той час была зношанай. Зараз парк машын і аграгатаў істотна абнавіўся. Працуюць у асноўным айчыныя, у тым ліку чатыры «МАЗы», два вялікія энерганасачныя трактары 3022, два высокапрадукцыйныя пасяўныя аграгаты АПП-6, сем камбайнаў «Палессе». Адзін з іх аснашчаны прыстаўкай для ўборкі кукурузы і рапсу. Сваёй тэхнік дапамагам нават засяваць і ўбіраць палеткі суседзяў.
 За два гады шэфства прадпрыемства аказала нам дапамогу на суму каля 3 мільярдаў рублёў, у асноўным будматэрыяламі — шыферам, цэментам. Што дало нам магчымасць перакрыць у першую чаргу збожжасклады, фермы. «Цэм-

буд» рамантуе вытворчыя і бытавыя памяшканні на фермах. Узведзены яго работнікамі зернесушыльны комплекс дазваляе нам працаваць без аглядак на ўмове надвор'я. Абсталяванне для комплексу мы набылі па лізінгу. Каштуе яго тры з паловай мільярды рублёў, сем гадоў будзем выплачваць.
 Клапоцімся пра здароўе сваіх працаўнікоў. Многія з іх прапраўлялі здароўе ў санаторыі «Пралеска», які належыць «Краснасельскбудматэрыялам». Я таксама нядаўна адпачываў там. Пераканаўся, што ў іх сучаснае абсталяванне, выкарыстоўваюцца новыя лячэбныя тэхналогіі, кваліфікацыя медыцынскага персаналу — высокая.

Устаноўка для сушкі збожжы пабудавана пры дапамозе шэфва. Тут гаспадарыць аператар Антон БАБІЛЕВІЧ.

Здароўе двухмесячных цялят выдатнае, — зазначыла пасля агляду ветурач Зоя УЛАДЗІМІРСКАЯ.

У рулонах захоўваюцца свежаскошаныя люцэрна з канюшняй. Па словах загадчыцы фермы «Волпа» Веранікі МАЗОЛЬ (на здымку), гэта вельмі карысны корм для буйнарагатай жывёлы.

«Пралеска» — ад слова «кветка»

Намеснік галоўнага ўрача санаторыя Валерыя СЛІВІНСКАЯ.

Пасля такой «рэкламы» санаторыя з вуснаў аграрыяў нам захачалася сустрэцца з яго кіраўнікамі, каб пацвердзіць, што тут новага. Пра «Пралеску» мы пішам даволі часта (і заўсёды з задавальненнем), і кожны раз ёсць падставы для таго, каб расказаць пра нейкія станючыя змены.
Намеснік галоўнага ўрача па медыцынскай частцы Валерыя СЛІВІНСКАЯ ахвотна адгукнулася на нашы просьбы.
 — У пэўным сэнсе нам пашанцавала: атрымалі дазвол ад кіраўніцтва акцыянернага таварыства пашырыць лячэбную базу. Таму набылі яшчэ адзін апарат «Лімфамат» для пневмамакспрэсійнага масажу (пацыенты называюць яго «боцкімі»). Нягледзячы на тое, што гэтая працэдура — платная, яна заўсёды карысталася нязменнай папулярнасцю і на яе пастаянна існавала нават чароўнасць. Зараз гэты ўлюбёны від лячэння становіцца больш даступным. Можна адначасова праводзіць працэдуру — адным для лячэння варыкозу, паляпшэння кровазвароту ў ніжніх канечнасцях, а другім — для лячэння верхніх.
 Сёлета абнавілі і датчык для ультрагуковага сканера (так званы УЗІ-датчык) коштам 8 тысяч еўра. Яго папярэднік свой час адпрацаваў і даваў не тую якасць адлюстравання. Са з'яўленнем новага працаваць стала лягчэй, бо гэты від абследавання папулярны не толькі сярод тых, хто прыязджае на лячэнне здалёк, але і сярод нашых амбулаторных пацыентаў, што лечацца ў вольны ад работ час.
 У гэтым годзе дзякуючы аб'яднанню набыта і устаноўлена новая італьянская параканвекцыйная печ для нашай кухні,

нагрузка на якую ў любым санаторыі значная. Лічыцца, што спосаб прыгатавання ежы ў такой печы, дзе няма адкрытага агню і вытрымліваецца пэўная тэмпература пры зададзеным рэжыме дыску і вільготнасці, дазваляе максімальна захаваць карысныя рэчывы ў зыходных прадуктах. На ёй на пары можна гатаваць і мяса (ва ўласным соку), і рыбу, і выпечку. Прычым адначасова некалькі розных страў. З улікам яе магчымасцяў мы пашырылі меню ў сталовай на 15 найменняў блюдаў — увялі такія вегетарыянскія, як катлеты маркуўнія і капунсыя, запячаныя бульбяныя, макаронныя, тварожныя, а таксама бульбяныя кракеткі, смажаны і гэтак далей. Днямі прыязджае шэф-повар фірмы пастаўшчыка і правядзе майстар-клас для нашых кулінараў. Два дні будзе абаучаць яго тэхналогіі прыгатавання і магчымасцяў па шырэння асартыменту блюдаў, наогул, усім тонкасцям работы на цудо-печы. І без таго дабротнае харчаванне ў сталовай стане яшчэ больш разнастайным.
 Быў праведзены шэраг рамонтаў, і зараз яны працягваюцца ў частцы жылых памяшканняў галоўнага корпусу. Часткова заменены камунікацыі...
 У інтэрв'ях часта просім Валерыю Уладзіміраўну дэталёва расказаць аб профілі санаторыя і тых працэдур, апаратых сродках, з дапамогай якіх лечацца хворыя.

Цэнтральнай і перыферычнай нервовай сістэмы. Для кожнай такой групы хворых складзены пералік найбольш аптымальных працэдур. Як правіла, у сістэму аздараўлення ўваходзіць тое, што ўсім падабаецца: аздараўляльны масаж, фітчай і кіслародная тэрапія — у выглядзе кіслароднага катэйлію ці лячэння ў баракамеры. На ўзбраенні таксама і электра-святлопрацэдуры, у тым ліку магніталязерная. Для лазератэрапіі існуе зусім мала супрацьпаказанняў, а спектр хвароб, якія яна лечыць, шырокі. Гэта і ішэмічная хвароба сэрца, якая можа працягвацца ў выглядзе стэнкардыі ці артыміі. Гэта і станы пасля інфаркту ці вострых захворванняў — пнеўманіі, бронхіту, бронхіальнай астмы. Прамень лазера лечыць захворванні суставаў і дастаткова

Медысястра Грына СХОДКІНА праводзіць працэдуру пневмамакспрэсійнага масажу.

Выканаўца абавязкаў шэф-повара Алена ТРАДІМОВІЧ задаволена работай новай параканвекцыйнай печы.

шырока распаўсюджаныя хваробы пазваночніка, той жа астэахондроз з яго неуралагічнымі праўленнямі, нават кожны захворванні.
 У дадатак да гэтага метад лячэння практыкуецца магнітатэрапія. Скажам, пры такіх захворваннях, як артрыты, артрозы, полінеўрыты. Магніт цудоўна здымае ацёчнасць, болевую працяўленні, паляпшае кровазварот у хворым суставе, аблягчае

агульнае самаадчуванне пацыента.
 Акрамя таго, пры захворваннях бронхалёгачнай сістэмы, апорна-рухальнага апарату, пры розных неуралагічных захворваннях прызначаюцца цэплавая працэдуры ў выглядзе парафінавых аплікацый. Мы супрацоўнічаем з санаторыем «Радон» і набываем у іх сапрапелевыя гразі возера «Дзікае», якія расфасаваны на пакеце. Гэтыя індывідуальныя гразевыя пакеты прымяняюцца ў выглядзе лакальных аплікацый. Спектр лячэння гразі шырокі, калі няма супрацьпаказанняў. Дарчы, выкарыстоўваем і экстракт знамітых саксіх гразей. Мы яго камбінуем з папярэзваваным святлом, з ультрафіялетам.
 Абавазкова прызначаюцца водныя працэдуры — ванны і душы, у залежнасці ад паказанняў і самаадчування пацыента. Ванны — саляныя, хвойныя, хвойна-жамчужныя альбо на аснове лекаў (напрыклад, шпінарыя).
 Выкарыстоўваем і нашу беларускую сыравіну — канцэнтрат аксідаў торфу. Ванны з аксідатам торфу цудоўна падыходзяць пры захворваннях апорна-рухальнага апарату і нават пры пэўных праблемах са скурай — рознага роду дэрматытах, экзэмах.

дзён. Так мы і арыентуем сваіх будучых пацыентаў.
 Грамадзян з блізкага і далёкага замежжа просім зрабіць папярэднюю аплату, на што яны ахвотна ідуць. А да нас прыязджаюць жыхары абласцей, раёнаў Расіі — Масквы і вобласці, Санкт-Пецярбурга, Краснарскага краю, Мурманскай і Амурскай абласцей, Астрахані, Валгарда, нават Новасібірска, Цюмені, Хабарскага краю і г.д. А таксама Ізраіля (былыя нашы суграмадзяне), краін Балтыі, Амерыкі, Германіі. Інфармацыю пра нас яны атрымалі з інтэрнэту ці ад тых, хто раней тут адпачываў і каму спадабаліся наша прырода, наш догляд і нашы людзі.
 Надаём увагу вольнаму часу адпачывальнікаў. Да нас з канцэртамі прыязджаюць артысты абласной філармоніі, мясцовыя мастацкія калектывы — такія самабытныя групы, як «Сваянка» і «Вяселле». Традыцыйнымі сталі экскурсіі па знакамітых мясцінах Гродзеншчыны — каб не сумавалі.

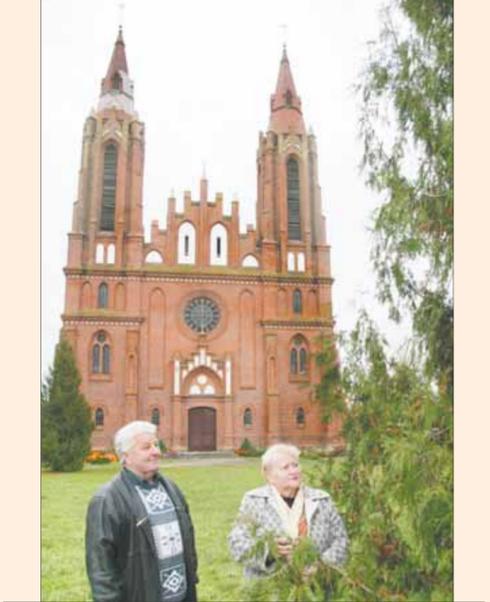
— Валерыя Уладзіміраўна, як трапіць да вас на лячэнне?
 — Для гэтага лепш за ўсё быць работнікам «Краснасельскбудматэрыялаў», — смеецца доктар Слівінская. — Для работнікаў і ветэранаў акцыянернага таварыства пецуўкі рэалізуюцца праз прафкам. Там дзейнічае сістэма склад і свая сістэма аплаты. Акрамя таго, мы супрацоўнічаем з рэспубліканскім цэнтрам па аздараўленні і санаторна-курортным лячэнні РБ. Праз цэнтр пецуўкі размяркоўваюцца па абласцях. Адтуль яны паступаюць у органы сацыяльнага забеспячэння і пенсійныя фонды на месцах.
 Некаторую частку пецуўкаў мы рэалізуем самі, за поўны кошт, заяўкі прымаем па тэлефонах: (801512) 37 7 46 — заяўку прыме галоўная медысястра Ала Канстанцінаўна Логуш, (801512) 76 2 46 — рэгістратура. Па тэлефоне агаворваем час лячэння, колькасць дзён і ўмовы прыжывання, бо яны могуць крыху адрознівацца. Што датычыць тэрмінаў, то проста адпачываць можна і тыдзень, і дзесяць дзён. Але калі лячыцца, то атрымаць устойлівы аздараўленчы эффект можна мінімум за 14 дзён. А яшчэ лепш, калі гэта 16 альбо 18

У аквапарку.

«Нам пашанцавала з шэфамі»

Старшыня Рэплёўскага сельвыканкама Валерыя ШАПЕЛЬ:
 — Ян Эдмундавіч даволі сцісла распавядаў пра клопат завадчан аб добраўпарадкаванні вёскі, а для нас такія іх дапамога — вельмі актуальныя. Мы не можам пахваліцца, што на гэтыя мэты выдзяляюцца дастатковыя сродкі. Сродкаў на добраўпарадкаванне халае толькі на сплюванне «аварыйных» дрэў і нейкіх іншых тэрміновых патрэб. Таму мы з удзячнасцю прымаем дапамогу цэментнікаў у добраўпарадкаванні — рэгулярным абкошванні вуліц і закінутых сядзіб, выкарыстоўваючы дрэў, захаванні фундаменту старых збудаванняў і нават пнёў на тэрыторыі вёск Мештуны, Новікі, Пятрашэўцы, Пачуікі і іншых.
 Акрамя таго, вельмі цесная сувязь прадпрыемства ў іх нашых сацыяльных структур. Сёлета да новага навучна-направадковага мясцовага школа атрымала мэблю ў клас абслуговай працы і ўхадную групу (дзверы). Выдзяляліся сродкі для дзіцячага сада — на цацкі і іншыя патрэбы.
 З дапамогай шэфва праводзілі Дзень пажылых людзей з канцэртамі і «салодкім сталом». Яны аказваюць дапамогу па забеспячэнні адзіночкі высокаўзростаў жывёлы і агароднінай. Скажам, сёння такую «вітамінную» падтрымку атрымваюць 42 уздольнікі Вялікай Айчыннай вайны, ветэраны і адзіночкі грамадзяне. Нашы ветэраны атрымліваюць дапамогу і да Дня Перамогі.
 Дзякуючы прадпрыемству не адчуваюць сябе пакінутымі і малазабяспечанымі, шматдзетныя сем'і, у якіх па чатыры, пяць і нават шэсць дзяцей. Напрыклад, сем'я Аліны Ягнешкі і Ганны Станкевіч. А ўсё за апошні час дапамога была аказана пяці сем'ям.
 Скажу вам шчыра, што нам проста пашанцавала і з шэфамі, і з кіраўнікамі шэфскай арганізацыі. За што ім сардэчнае дзякуй.

Касцёл Святой Марыі — архітэктурная каштоўнасць гэтых мясцін. Захоўваць яго будынак у належным стане дапамагае калектыву «Краснасельскбудматэрыялаў». Пра Больш як стагадовую гісторыю касцёла нам расказаў старшыня Рэплёўскага сельвыканкама Валерыя ШАПЕЛЬ і прыхаджанін Мечыслаў КРУК.

МЕНШ ТРАГІЗМУ, БОЛЬШ АБМЕЖАВАННЯЎ

УДЗЕЛЬНАЯ вага злачынаў, учыненых у стане алкагольнага ап'янення, сярэд усіх расследаваных злачынаў фактычна не мяняецца на працягу апошніх гадоў. Фактычна кожнае трэцяе праціраўнае дзеянне, якое рэгіструецца ў нашай краіне, здзяйсняецца асобай нападлітку.

У лячэбна-працоўныя прафілакторыі былі ізаляваны 4 104 асобы, якія пакутуюць ад хронічнага алкагалізму. Варта заўважыць, што працэдурна «афармленя» ва ўстаноў падобнага тыпу досыць працяглая і складаная, прычым яна залежыць не толькі ад жадання блізкіх, якія стаміліся жыць з алкаголікам. У медыцынэ рэзнікі трапіць ляжачы, а таму праз іх прайшло каля 40 тысяч чалавек. На ўтрыманне 6 ЛПП і 25 медыцынскіх вывярэзнікаў у першым паўгоддзі з рэспубліканскага бюджэту было выдаткавана каля 40 млрд рублёў.

Паводле слоў намесніка начальніка **упраўлення прафілактыкі галоўнага ўпраўлення аховы правапарадку і прафілактыкі міліцыі грамадскай бяспекі Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь Сяргея КРАСУЦКАГА**, супрацоўнікі міліцыі выявілі ўсе татальна 5,5 тысячы адміністрацыйных правапарушэнняў, звязаных з выбарам або набываннем самагаю, брагі, захоўваннем самагаюнага апарату, а таксама звыш 7 тысяч фактаў знаходжання на працоўных месцах у працоўнай часе у стане алкагольнага ап'янення. Выяўлена і амаль 200 тысяч фактаў распіцця алкагольных напояў, у тым ліку пива, у грамадскіх месцах або з'яўлення ў грамадскіх месцах у п'яным выглядзе.

— Што датычыцца прафілактыкі правапарадушэнняў, то тут у нас задача вырашаецца інтэгральна, асабліва ў параўнанні з нашымі суседзямі па СНД, — кажа за-

гачдык рэабілітацыйнага аддзялення **РІНЦУ** псіхічнага здароўя **Уладзімір ІВАНОЎ**, які звыш 30 гадоў займаецца наркалогіяй. — На пачатку 1990-х нам удалося захаваць сістэму ЛПП, якую, як паказвае жыццё, дарэмна страцілі, скажам, Расія і Украіна. Сістэма прымусявага лячэння ў той ці іншай форме існуе фактычна ва ўсіх развітых краінах.

Што да ўзроўню ўжывання, то пры абсалютнай даступнасці алкаголю ў нашай папуляцыі мы не можам чакаць нейкіх важкіх, так бы мовіць, пазітыўных зрухаў. Груба кажучы, у нас злоўжывае алкаголем каля 1 млн чалавек, каля 200 тысяч — стаіць на ўліку хворых на алкагалізм. І гэта карціна насамрэч амаль не мяняецца. Нават у гады гарбачоўска-

З 1970-га па 2011 год суккупны ўзровень продажу алкаголю ў нас вырас амаль у 2 разы.

га «паўсухога» закона ў нас сталла на ўліку прыкладна столькі ж хранічных алкаголікаў. Больш паказальнымі будуць паказчыкі, скажам, смяротнасці ад перадазіроўкі, колькасць алкагольных псіхозаў, завершаных суіцыдаў, учыненых у п'яным стане... Але і тут у нас прыкладна адны і тыя ж лічбы. Усё таму, што мы жывём і жывём у алкагольнай культуры, і не скарэж, што вялікая частка насельніцтва ўжывае алкаголь.

І тут не трэба захапляцца трагічнымі высновамі. Скажам, нас любяць палачка дэградзіроўкі нацыі. Безумоўна, мы страчваем значны патэнцыял, людзі гінуць, але ў развітых краінах узровень алкагалізацыі насельніцтва прыкладна такі ж. У ЗША — 12 працэнтаў насельніцтва мае залежнасць ад алкаголю. Там таксама затрымаюцца п'яныя, ёсць вывярэзнікі — спецыяльныя пакоі пры паліцэйскіх участках... Рэч у тым, што нават пры росце ўжывання спіртных напояў не можа назірацца бяскон-

цае павелічэнне захваральнасці і смяротнасці. Ёсць пэўная сацыяльна-бялагічная мяжа. Нейкая частка людзей будзе гінуць па прычыне злоўжывання алкаголем пры любым раскладзе ў любімы папуляцыі. Дакладна вядома, што і пры рэзкім зніжэнні даступна да алкаголю ўсё роўна да 20 працэнтаў насельніцтва працягваюць яго ўжываць.

Тым не менш гэта не азначае, што трэба бяздзейнічаць і не трэба дапамагаць канкрэтным людзям, якія маюць патрэбу ў гэтай дапамозе. Сістэма наркалагічнай дапамогі ў Беларусі досыць развітая. На маю думку, мы маем нават лішні ложкавы фонд. Яго можна было б скараціць і ўкараніць пры гэтым больш сучасныя праграмы тэрапіі і рэабілітацыі. На працягу апошніх трох гадоў у нас ніяк не зацвярджаецца палажэнне аб рэабілітацыйных цэнтрах наркахворых — а гэта досыць важна. Неабходна ўдакладніць пэўныя фінансавыя пытанні, каб той, хто хацеў быць займацца рэабілітацыяй наркахворых, мог гэта рабіць.

Варта прыгадаць той факт, што абмежаванне продажу на працягу чатырох гадоў напрыканцы 1980-х дало рэальнае зніжэнне смяротнасці, звязанай са злоўжываннем, у 2 разы, алкагольных псіхозаў — у 4. Абмежавальныя меры адназначна працуюць, і нікі самагон не кампенсуе тое, што дзяржава будзе адбіраць з продажу. У нас да гэтага часу яшчэ ніхто не ставіў канкрэтную задачу па зніжэнні вытворчасці абсалютнага спірту. У нас ніхто не гаварыў, што трэба знізіць вытворчасць хоць бы на 1 працэнт за пару гадоў. Паступовае, разлічанае гадоў на 20-30, зніжэнне было б не хваравітым для насельніцтва, і пры гэтым мы дасягнулі б добрых поспехаў...

Дарчы, мясцовыя органы ўлады не так даю абмяжоўвалі рэалізацыю пивава-ягодных вяду, які ўжо сталі для спажывоўцаў чымсьці нахштальт прадукту

Фота Аляксандра КІСЕЛЮЧКА

харчавання. Што характэрна, падобныя абмежаванні нават на кароткі час прынеслі свой эфект: у асобных рэгіёнах амаль у два разы знізілася колькасць правапарушэнняў у п'яным стане. Сёння вышэйназваныя лакальныя эксперыменты спынілі сваё дзеянне, паколькі

не зусім адпавядалі заканадаўству. Як высветлілася, падобныя абмежаванні і забароны могуць быць уведзены згодна з адпаведным рашэннем Прэзідэнта або пастановай Саўміна. Зараз у Палаце прадстаінікоў знаходзіцца адпаведная прапанова, якая ўсё ж такі забяспечыць права мясцовым органам улады адфільтраваць і законна ўводзіць абмежаванні на рэалізацыю алкаголю — па месцы і часе. Аднак цалкам вядома, што праблема заключаецца ў злоўжыванні не толькі пивава-ягоднымі вяду, якія цяпер гатуюцца па іншых рэцэптах і выпускаюцца ў палепшаным варыянце, больш высокай якасці. Патрэбны абмежаванні на рэалізацыю ўсіх спіртных напояў, як гэта ёсць, скажам, у Нарвегіі, дзе, груба кажучы, на тэрыторыі памерам з адзін наш раён прыпадае 1-2 спецыялізаваныя крамы. У МУС мяркуюць, што арганізацыя продажу ў асобных гандлёвых павільянах — наступны крок, які неабходна будзе зрабіць.

Святлана **БАРЫСЕНКА**.

Здаровае харчаванне

КАВАМАНАМ ПАГРАЖАЕ МОЧАКАМЕНАМ ХВАРОБА

ЗДАРОВАМУ харчаванню трэба вучыцца. Будзем рабіць гэта з дапамогай **начальніка аддзела харчавання Навукова-практычнага цэнтру НАН Беларусі па харчаванні, доктара медыцынскіх навук ЭLEANОРА КАПІТОНАВАЙ**.

Колькі могуць захоўвацца сыры, расфасаваныя не вытворцамі, а прадцамі?

— Па-першае, прадцаў павінен мець дазвол на фасоўку прадукцыі. Пры гэтым фасоўка сметанковага масла, маргарына, сыру, тварогу на прадпрыемствах гандлёва-дазваляецца ў аб'ёмах патрэбна аднаго дня.

На расфасаваным у краме тавары павіны быць указаны:

- найменне
- гатунак
- вага
- кошт за 1 кг
- кошт расфасоўкі
- дата фасоўкі
- тэрмін прыдатнасці
- нумар або прозвішча фасоўчыка.

Калі ўсё гэта ёсць (інакш кажучы, магані мае дазвол на фасоўку тавару і на ўпакоўцы фасаванага тавару ўказаны ўсе патрэбныя звесткі), то далей пакупніку застаецца дзейнічаць згодна з гэтымі ўказанымі. Тэрмін рэалізацыі кожнага фасаванага тавару будзе розным, паколькі ёсць адрозненне ў прадуктах ад розных вытворцаў і іншыя ўмовы.

Зразумела, што пры фасоўцы парушаецца цэласнасць таго ж сыру, ёсць магчымасць абсемянення яго мікраарганізмамі («чалачы фактары»), таму натуральна, што фасаваны сыр будзе захоўвацца менш, чым сыр у «галюўках». Выбар заўсёды за пакупніком.

Ці праўда, што кафейн валодае мачагонным дзеяннем, але пры гэтым не здольны прафілактаваць мочакаменную хваробу?

— Кафейн — дзіўнае рэчыва. У прыродзе ён сінтэзуецца некаторымі раслінамі зусім не ў разліку на чалавека, а як сродак абароны ад насякомых, якія ядуць сцябло, лісце і зерне. Кафейн адносіцца да пурываных алкалоідаў (калі нехта памятае хімію). У арганізме чалавека кафейн паводзіць сябе па-роз-

наму: адны сасуды расшырае, другія звужае, адны структуры актывізуе, іншыя прыгнятае.

Што датычыцца мачагоннага дзеяння кафейну, то яно працягваецца не вельмі моцна і звязана з тым, што кафейн запавольвае адваротнае ўсмоктванне соляў у ныркахвы каналы і гэтыя солі выводзіцца, а следам за солямі выводзіцца і вада, паколькі агульняваема, што «соль патрабуе вады». Але гэта не тая соль, з якой могуць утварацца камяні ў нырках. Таму кафейн ніяк не з'яўляецца сродкам прафілактыкі мочакаменнай хваробы. Наадварот, калі ў некага ўжо ёсць мочакаменная хвароба, то ўжываць каву ўрачы не рэкамендуюць, паколькі ў кавану павышаецца ўзровень мачавай кіслаты ў крыві, а вось яна можа стаць прычынай мочакаменнай хваробы.

Як правільна размарозіць рыбу і рыбнае філе?

— Навагу, скумбрыю, стаўрыду, хека перад целпавай апрацоўкай спецыялісты рацяць не размарожаваць — у замарожаным выглядзе гэтыя віды рыбы лягчай вымыць і апрацаваць.

Рыбныя тушкі лепей размарожаваць у халоднай салёнай вадзе (прыкладна 2 л вады на кожны кг рыбы + 1 ст. л. солі). Чым менш рыба прабудзе ў вадзе, тым менш яна страціць свайго ўласнага соку і тым менш магчымасць размнажэння ў ёй мікраарганізмаў. Таму працэс размарозкі лепей не зацягваць: як толькі стала магчымым пачысціць і апрацаваць, адразу варта гэта рабіць.

Нічога, калі яна трапіць на тую ж патаўно трохі «з морозцам» — будзе больш сакавітай.

Філе лепей размарожаваць на паветры і таксама толькі да стану, калі яго можна рэзаць нажом. І адразу прыступаць да гатавання.

Святлана **БАРЫСЕНКА**

Внеочередное общее собрание акционеров открытого акционерного общества «МОТОВЕЛО»

(г. Минск, проспект Партизанский, 8) состоится 30 октября 2012 г. по адресу: г. Минск, проспект Партизанский, 8 в заочной форме

Орган, по решению которого созывается общее собрание акционеров: Наблюдательный совет ОАО «МОТОВЕЛО».

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. О приобретении ОАО «МОТОВЕЛО» простых (обыкновенных) акций ОАО «МОТОВЕЛО».

Бюллетени для заочного голосования акционеры получают с 25 октября по 26 октября 2012 г. по адресу: г. Минск, проспект Партизанский, 8, юридический отдел ОАО «МОТОВЕЛО», с 9.00 до 17.00 (обеденный перерыв с 13.00 до 14.00), под роспись при предъявлении паспорта (для представителей акционеров — паспорта и доверенности).

Акционеры обязаны возвратить заполненные бюллетени для заочного голосования по указанному адресу не позднее 17.00 26 октября 2012 г. С проектом решений собрания, формой и текстом бюллетеня для заочного голосования акционеры могут ознакомиться с 25 октября по 26 октября 2012 г. по адресу: г. Минск, проспект Партизанский, 8, юридический отдел ОАО «МОТОВЕЛО», с 9.00 до 17.00 (обеденный перерыв с 13.00 до 14.00).

Список лиц, имеющих право на участие в общем собрании акционеров, составлен на основании данных реестра владельцев акций ОАО «МОТОВЕЛО» по состоянию на 22 октября 2012 г. УНП 190017558

Шчырая размова аб сітуацыі на дарогах Мінскай вобласці і аб тым, як лепш пазбегнуць у гэтай зоне рызык вялікіх і малых непрыемнасцяў адбылася з вучнямі вільскай гімназіі №1 «Логас».

Па-рознаму можна раскаваць дзеянне пра тое, як трэба сябе правільна паводзіць на дарогах. Данесці неабходную інфармацыю сухой фармальнай мовай міліцэйскага пратакола ці вытрымкамі з правілаў дарожнага руху — дарэмна бавіць час. Тут вельмі важна выбраць даходлівую форму гутаркі з маленькімі суразмоўцамі.

У інспектару аддзялення прапаганды і агітацыі абласнога ДАІ Ірыны Салуновай і Уладзіміра Сяргеява гэта атрымалася.

Скажам, які падцаг своеасоблівай аўдыторыі — навучэнцам 5-7 класаў — несудзальную статыстыку дарожнага траўматызму ў вобласці? Каб гэтыя факты не тое што запомніліся, а ўразлілі, літаральна ўразліліся ў памяць, засталіся ў сядомасці ў пэўным сэнсе перасцярогай лёгкадумных паводзін на дарозе і вакол яе. Уладзімір Сяргеёў гэтую задачу вырашыў, на мой погляд, выдатна. Спачатку ён агучыў інфармацыю: свёлта за 9 месяцаў у 58 дарожна-транспартных здарэннях (ДТЗ) траўмы рознай ступені цяжкасці атрымалі 60 дзяцей, 4 загінулі. І адразу пытанне: а колькі ў вашым класе вучняў?

— Дваццаці!!!

— Уяўляеце, як тры класы пацярпелі ў дарожна-транспартных здарэннях!

Па тварах дзяцей было відаць, што такое параўнанне іх моцна кранула: гэта ж трэба, вучні аж цэлых трох класаў трапілі ў бальніцу! Пасля ўся размова аб правілах паводзін на дарогах пайшла ў канструктыўным рэчышчы. У прыватнасці, каб тым, што да 14 гадоў падлеткам нельга адным,

без суправаджэння дарослых, ездзіць па дарозе, што нельга садзіцца ў машыну да п'янага ці выпіўшага вадзіцеля, неабходна насіць флікеры. Дарчы, многія дзеці атрымалі ў якасці падарунка па флікеры. Даволі лёгка знайсці агульную мову з дзятвай інспектар ДАІ з Вільскай Гіор Кузьмічы. Ён на сцэне актывай залы разабраў некалькі прыкладаў дарожных сітуацый. Узяўшы жазло, паказаў асноўныя жэсты рэгуліроўшчыка.

На сустрэчы прагучалі і, так бы мовіць, аптымістычныя прыклады. Неаднойчы прыйшлі рамень бяспекі выратоўваў жыццё пасажыраў ў цяжкай аварыі нават пры лабавым сутыкненні. А юных ездукаў на скутарах шлем абараняў ад складаных траўмаў.

Сітуацыі на дарозе часам бываюць непрадказальныя. Вось, напрыклад, хлопцёк на скутары ў наваліцы праязджаў побач з вялікім дрэвам у той момант, калі ў яго ўдарыла маланка. Дрэва разламалася, і адна яго частка накрыла скутарыста. Дзякуй Богу, на ім быў шлем і хлопцёк моцна не пацярпеў, калі не лічыць некалькі сінякоў і драпін.

г. Вільска.

Леанід **ТУГАРЫН**,

НЯМЕЦКІ ВЕРШНІК АТРЫМАЎ БЕЛАРУСКІ «ПАШПАРТ»

А з часам у Беларусі з'явіцца свой «Octoberfest»?

ПІЎЗАВОД «Аліварыя» цяпер будзе выпускаць легендарнае нямецкае пива Holsten на ліцэнзіі Carlsberg Group. У тым, што беларусы — гурмань, няма ніякіх падстаў сумнявацца. Спецыялісты сцвярджаюць, што якаснае пива традыцыйна карыстаецца ў Беларусі вялікім попытам. Да таго ж у нашай краіне ёсць свае традыцыйныя пиваварэння, не горшыя за нямецкія ці чэшскія. Наша пива пастаянна выйграе розныя конкурсы.

ПРЭМІУМ СТАЎ БОЛЬШ ДАСТУПНЫМ

Эмблема Holsten — гэта верхнік. І ён прыскакаў да нас для таго, каб беларусы мелі магчымасць паласавацца пивам з сусветна вядомым брэндам. Генеральны дырэктар ААТ «Піўзавод Аліварыя», Carlsberg Group, «Пива выглядае вельмі «прэміяльна», як сапраўдны ліцэнзійны брэнд. Паверце, гэта пива мы зварылі пад вельмі строгім кантролем, па тэхналогіі і рэцэптуры, якія істарычна належалі пиваварні Holsten», — запэўнівае Надзея. Дарчы, ліцэнзія на выроб не абмежавана ніякімі тэрмінамі.

АКЦЫЗЫ РАСТУЦЬ. ШТО БУДЗЕ З ЦАНОЙ?

Пытанне выраўновання акцызаў на алкагольны прадукцыю ў Адзінай эканамічнай прасторы зараз турбуе не толькі

вытворцаў, але і спажывоўцаў. Пива і так даражэе кожны квартал. «У Казахстане акцызы ў некалькі разоў ніжэйшыя за расійскія ўзровень. Беларускія пакуць толькі трохі ніжэйшыя за расійскія. Але пытанне: да якой ступені будзе адбывацца выраўноўванне з расійскімі акцызам, які ў наступным годзе дасягне 15 расійскіх рублёў (прыкладна 4125 беларускіх рублёў. — Аўт.)? 2910-2920 будзе з 1 студзеня (2013 года. — Аўт.). А што будзе напрыканцы года? Рабіць прогнозы цяжка. Адно магу сказаць: рынак расці не будзе, бо цана на пива будзе расці хутчэй, чым інфляцыя, — так пракаментаваў гэтую сітуацыю Міхаіл Чачанеў.

НАВОШТА ПИВАВАРЫ РУХАЮЦА У БОК «ЛИЦЕНЗИИ»?

«Па-першае, пастаянная папуляцыя ў Беларусі карыстаецца чэшскія і нямецкія гатункі пива, — адказвае гендырэктар «Аліварыі». — Па-другое, спажывоўцы заўсёды хочацца чагосьці новага. Па-трэцяе, стан рынку і якасць пива, якая дасягнута сёння, — вынік жорсткай канкурэнтнай ба-

рацьбы. Таму гэта не жаданне вылучыцца. Тым больш, будзе непазбежна расці цана. Вось мы і хочам даць нашым пакупнікам максімальна магчымы выбар».

ПАТРЭБНА СВАЁ СВАТА ПИВА

Вядома, што «Аліварыя» стварыла першы ў Беларусі карпаратыўны музей пива. Там праходзіць экскурсіі, дэгустацыі. Выдатнае месца для наведвання турыстамі. Але завод цалкам падтрымлівае і ідэю након спецыяльнага піўнога свята, якое таксама магло б стаць яшчэ адной візітоўкай Беларусі. «У людзей павіна быць магчымасць пакаштаваць добрае пива, у тым ліку не толькі наша. Ідэя выдатная, але трэба вызначыць месца і час. Мы цалкам гэта падтрымліваем», — заявіў Міхаіл Чачанеў. Ён таксама звярнуў увагу на тое, што неабходна добра падумаць канцэпцыю, «начыненне» свята — выступленні, конкурсы, дэгустацыі і гэтак далей. Толькі тады, на думку гендырэктара, атрымаецца зрабіць беларускі «Octoberfest».

Уладзіслаў **КУЛЕЦКІ**.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Вишневка-2010» (продавец) проводит повторный открытый аукцион по продаже **ЗДАНИЯ ШКОЛЫ** (инв. № 600/С-132994), об. пл. 207,8 кв.м, расположенного по адресу: Минская область, Мінский р-н, Папернянскі с/с, д. Нелидовичи, ул. Центральная, 2 А.

Начальная цена с НДС — 414 205 440 бел. руб.

Площадь земельного участка — 0,6888 га (предоставлен продавцу на праве аренды по 22.07.2036).

Ограничения в использовании: водоохранная зона реки Вяча).

Задаток 10% от начальной цены перечисляется: резидентом РБ на р/с № 3012108260016; нерезидентом РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в евро (EURLV — 3012108260032; в долларах США (USD) — 3012108260029; в российских рублях (RUB) — 3012108260045; в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», БИК 153001369, г. Минск, УНП 690324015, Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 5 (пяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 30 (тридцати) банковских дней со дня проведения аукциона.

Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора аукциона www.rft.by.

Предыдущее извещение о проведении торгов опубликовано в газете «Звязда» от 29.09.2012.

Аукцион состоится 31.10.2012 в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чаплова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 30.10.2012 до 17.00 по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224 61 34; 500 47 12.

ТЕХНОБАНК

Открытое акционерное общество 220002, г. Минск, ул. Кропоткина, 44

Уважаемые акционеры ОАО «Технобанк»!

Настоящим извещением о проведении внеочередного Общего Собрания акционеров ОАО «Технобанк» в очной форме по решению Наблюдательного Совета ОАО «Технобанк» от 19.10.2012 (протокол №39) на основании собственной инициативы Наблюдательного Совета ОАО «Технобанк», требовая акционеров ОАО «Технобанк» Кошаренко Е.М., Кошаренко В.А., Тын Н.П., обладающих в совокупности не менее чем 10 процентами голоса от общего количества голосов акционеров банка, от 11.10.2012 о проведении внеочередного Общего Собрания акционеров.

Дата проведения: 15 ноября 2012 года.

Место проведения (адрес): г. Минск, ул. Кропоткина, 44, ОАО «Технобанк», 2-й этаж.

Регистрация лиц, имеющих право на участие в общем собрании: с 11.30 до 12.00 по месту проведения собрания при предъявлении документов, подтверждающих их личность (паспорт) и полномочия представителя акционеров (документ, подтверждающий полномочия руководителя юридического лица; доверенность).

Время проведения заседания: с 12.00 до 14.00.

Повестка дня Общего Собрания акционеров:

- Об избрании нового состава Наблюдательного Совета ОАО «Технобанк».

Предоставление для ознакомления информации (документов), подлежащей предоставлению при подготовке к проведению собрания, осуществляется в ОАО «Технобанк» по адресу: г. Минск, ул. Кропоткина, 44, на основании письменного запроса на имя Председателя Правления ОАО «Технобанк» лиц, имеющих право на участие в Общем Собрании акционеров, и (или) их уполномоченных представителей.

Лицензия Национального банка Республики Беларусь на осуществление банковской деятельности № 11 от 31.05.2010, УНП 100706562

Уважаемые акционеры ОАО «Світанок» г. Жодино

Наблюдательный совет сообщает, что 08 ноября 2012 года состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Світанок», расположенного по адресу: г. Жодино, ул. 8-е Марта, д. 1.

Собрание пройдет в актовом зале административно-бытового корпуса предприятия (на четвёртом этаже).

Повестка дня собрания:

- Избрание членов наблюдательного совета.
- Утверждение размера вознаграждений и компенсации расходов членам наблюдательного совета за исполнение ими своих обязанностей.

С материалами, подготовленными к собранию, можно ознакомиться в библиотеке профкома предприятия с 01 ноября по 08 ноября 2012 года (время работы с 8.00 до 17.00).

Регистрация участников собрания будет производиться с 15.00 до 16.50 по месту проведения собрания.

Начало работы собрания — 08 ноября 2012 г. в 16.00.

Список акционеров для участия в собрании будет составлен по состоянию реестра на 01 марта 2012 года.

Для регистрации при себе иметь следующие документы: акционер Общества — паспорт, представителю акционера — паспорт и доверенность!

УНН 600038919

ВНИМАНИЮ АКЦИОНЕРОВ ОАО «ПРОМСТРОЙИМПОРТ»

Открытое акционерное общество «ПромСтройИмпорт» сообщает о покупке акций собственного выпуска на внебиржевом рынке на следующих условиях:

Полное наименование и место нахождения покупателя акций, контактный телефон	Открытое акционерное общество «ПромСтройИмпорт», 220053 г. Минск, ул. Орловская, 58, оф. 203, тел. 8 (017) 210-19-34
Полное наименование и место нахождения эмитента, акции которого приобретаются	Открытое акционерное общество «ПромСтройИмпорт», 220053, г. Минск, ул. Орловская, 58, оф. 203
Цель приобретения акций	Последующая продажа инвестору на условиях, предусмотренных бизнес-планом
Цена, по которой покупатель намерен приобретать акции	Цена покупки — 3 500 долларов США за одну штуку
Количество акций, которые покупатель намерен приобрести	680 (Шестьсот восемьдесят) штук
Срок, форма и порядок оплаты акций	Денежными средствами в белорусских рублях по курсу НБ РБ на дату оплаты безналичным перечислением на счет продавца в течение 60 календарных дней с даты зачисления акций на счет ОАО «ПромСтройИмпорт». При оплате нерезиденту — денежными средствами в долларах США безналичным перечислением на счет продавца в течение 60 календарных дней с даты зачисления акций на счет ОАО «ПромСтройИмпорт»
Адрес, по которому будут заключаться договоры купли-продажи акций	220053, г. Минск, ул. Орловская, 58, оф. 203
Дата начала и окончания срока представления предложений акционеров о продаже акций	С 25 октября 2012 г. по 26 ноября 2012 г.
Дата начала и окончания покупки акций (заключения договоров купли-продажи)	С 27 ноября 2012 г. по 27 декабря 2012 г.

##

ЗНАЙСЦІ СЯБЕ

Станіслава Думіна добра ведаюць у Беларусі. Ён — часты гоць (не, хутчэй — руплівы) даследчык, які не шкадуе часу на знаёмства з невядомымі дагэтуль крыніцамі ў беларускіх архівах і бібліятэках. А яшчэ — аўтар энцыклапедычных выданняў, артыкулаў у калектыўных зборніках і гістарычных часопісах. Без работ Станіслава Уладзіміравіча не абходзіцца ніводзін сур'ёзны гісторык ці краязнаўца, які імкнецца зазірнуць у далёкую мінуўшчыну, які сягае ў часы Вялікага Княства Літоўскага.

Дык што ж яго, маскоўскага школьніка 1950—1960-х, сына вайскоўца, зрабіла тым, кім ён ёсць зараз, гісторыкам-генеалагам, геральдыстам, архівістам, спецыялістам у «біяграфіі» ВКЛ?..

— Гэта і цяжка акрэсліць, чаму, з якой прычыны стаў гісторыкам, ды яшчэ гісторыкам глыбокай, сівай мінуўшчыны, — кажа Станіслаў Думін. — Відаць, акрамя розных суб'ектыўных прычын і жаданняў, істотна паўплывала сама самайная атмосфера. У нас неяк складалася, што рана сыходзілі з жыцця папярэднікі па мужчынскай лініі. Мяне ў маленстве выхоўваў дзед. Па маці мы — Мухлі... Дзед, Аляксандр Мустафавіч, родам з Быценя Слонімскага павета Гродзенскай губерні. Музычны майстар. Выбраўшы скрыпіцу. А пра дзяду — Мустафа-Стафан Якубавіч Мухля герба Рудніка. Дзедава маці — Фані-ма Амуратаўна Барановіч герба Ліс (родам з Ляхавічаў). І калі па крупніках да мяне дайшла гэтая інфармацыя, я задумаўся: «Што гэта за татары? Чаму яны з Беларусі?.. Не ведаючы, дзе знайсці адказы, пабег у Ленінскую бібліятэку. Тады была такая зала, куды завісалі школьнікі. Вось у «Ленінцы» я і адкрыў для сябе кнігу А. Мухлімскага «Пра паходжанне і склад літоўскіх татар», выдадзена ў Санкт-Пецярбургу яшчэ ў 1857 годзе. Тады і знайшліся адказы на многія пытанні.

Пра Думіна: «...Даследуе гісторыю ВКЛ: ролю славянскага элемента ва ўтварэнні і развіцці дзяржавы (развівае ідэю пра ВКЛ як «другую Русь»), гісторыю беларускіх татараў як адной з катэгорій ваенна-служылага насельніцтва ВКЛ, генеалогію шляхты, гісторыю школы і педагогікі». А быў жа пачатак... На змену школьнай захопленасці, узніслася ад асэнсавання першых урокаў гісторыі прыйшло разуменне, што шлях у мінуўшчыну, шлях да праўды бяскошты, шлях, які патрабуе немалых высілкаў. Дапамагала ўнутраная ўпартасць, уменне працаваць сістэмна і настойліва. Дапамаглі і сустрэчы са старэйшымі калегамі, настаўнікамі. Так, дыпломную работу на гістфаку Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта Станіслаў прывясціў татарам ВКЛ. А кандыдацкую ў аспірантуры пісаў па тэме Смалянскага ваяводства ў складзе Рэчы Паспалітай. Абараняўся на кафедры гісторыі славян у прафесара Мікалая Улашчыка, беларуса, якога абставіны вымусілі займацца роднай гісторыяй па-за межамі Беларусі. Удзячны Станіслаў Думін і яшчэ аднаму беларусу — прафесору Аляксею Каўку, які ў час, калі быў рэдактарам часопіса «Совetskое славяноведение», надрукаваў адзін з праграмных артыкулаў маладога даследчыка — «Аб вывучэнні гісторыі Вялікага Княства Літоўскага».

Падзей у свой час стаў і вялікі, манаграфічнага характару артыкул Станіслава Уладзіміравіча — «Другая Русь (Вялікае Княства Літоўскае і Рускае)». Ён быў змешчаны ў зборніку «Гісторыя Айчыны: людзі, ідэі, рашэнні: Нарысы гісторыі Расіі XIX—пачатку XX ст.».

Асабістая далучанасць да татарскага роду паяднала маскоўскага даследчыка ў напісанні кнігі «Беларускія татары: мінулае і сучаснасць» у суаўтарстве з Ібрагімам Канапацкім. — Работа з вялікім знаўцам татарскага жыцця ў Беларусі Ібрагімам Барысавічам Канапацкім была мне толькі ў радасць, — успамінае Станіслаў Уладзіміравіч. — Гэты чалавек заклаў асновы сучаснага этапу даследавання лёсу татараў у ВКЛ і Беларусі. Дзякуючы Ібрагіму Барысавічу былі рэалізаваны многія татарскія ініцыятывы. Дарчы, не толькі навуковага, але і грамадскага характару. Размова і пра будаўніцтва мячэці ў Смільчычах, Навагрудку, Відазах, Клецку, Маладзечне, Лоўчыцах, Слоніме, а таксама — аб стварэнні татарскага культурнага цэнтру ў Іўі. Наша сумесная манаграфія пабачыла свет у 1993 годзе. У 2005 годзе светлай паміці Ібрагім Барысавіч пайшоў з жыцця на вечны пакой.

А сёлета ў Каўнасе другім выданнем надрукавана кніга «Літоўскія татары ў гісторыі і культуры». Аўтары — Станіслаў Думін, Галім Сідыкаў, Адак Якубаўскас.

І ўсё ж сёння ці не галоўным абсягам навуковай, даследчыцкай дзейнасці Станіслава Уладзіміравіча з'яўляюцца генеалогія, педагогіка. У 1990-я гады Думін актыўна ўдзельнічаў у рабоце дзяржаўнай камісіі, якая падрыхтавала рашэнне аб аднаўленні гістарычных сяця і герба Расіі. З лістапада 2003-га Станіслаў Уладзіміравіч — намеснік старшыні геральдычнай камісіі горада Масквы. З'яўляецца прэзідэнтам Расійскай генеалагічнай федэрацыі, Генеральным Секратаром Міжнароднай акадэміі генеалогіі. У самых розных выданнях па выніках генеалагічных, уласных радаводных росшукаў надрукаваны сэтні артыкулаў Станіслава Думіна. І на многіх старонках ажыццяўляецца, узаўмяляецца памяць пра старажытную Беларусь, старажытны беларускі роды.

Сцяпан МІРШЧЫНА.

3 адкрытай душой

АДНОЙЧЫ ў АДЭЛЬСКУ...

«Звязда» ўжо расказвала пра беларуска-польскі праект «Камунікацыі без межаў» па стварэнні трансгранічнай турысцка-інфармацыйнай сеткі, які пры фінансавай дапамозе Еўрасаюза рэалізуецца Сувальскай палатой земляробства і турызму, Гродзенскім абласным аддзяленнем грамадскага аб'яднання «Рэспубліканскі турысцка-спартыўны саюз» і ўпраўленнем спорту і турызму Гродзенскага аблвыканкама. У межах гэтага праекта можна было знаёміцца з турыстычнымі «фішкамі» нашых суседзяў з Сувальшчыны, а яны, у сваю чаргу, пабывалі ў Прынямонні, дзе таксама ўбачылі шмат цікавага. Напрыклад, у вёсцы Адэльск Гродзенскага раёна.

Вёска Адэльск, якую цяпер прадстаўляюць гасцям аграпрадком (хаця неяк напрошваецца назва «аграмястэчка»), знаходзіцца літаральна побач з беларуска-польскай мяжой. Паводле гістарычных звестак, у 1546 годзе каралева Бона пацвердзіла права жыхароў Адэльска мець зямель-

А. Мухлімскага «Пра паходжанне і склад літоўскіх татар».

ныя ўчасткі, засноўваць корчмы і шотыднёва гандляваць. А нядаўна, да свайго 520-годдзя, тут устанавілі помнік апекуну Адэльска — святому Антонію. Яго выява змешчана на гербе парафіі (пераважная частка тутэйшых жыхароў — каталіцкага веравызнання), а ікона святага Антонія, якая лічыцца чудатворнай, знаходзіцца ў касцёле Ушосця Святой Дзевы Марыі, які з'яўляецца помнікам драўлянага дойдліства і ўнесены ў дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Беларусі.

Менавіта каля гэтага помніка і спыняецца вечарам турыстычны аўтобус. Гасцям спачатку распавядаюць пра гісторыю мястэчка, а потым запрашаюць у Адэльскі цэнтр культуры і народнай творчасці. І тут пачынаецца...

Спачатку — музей народных музычных інструментаў, адзіны ў краіне, які ёсць толькі ў Адэльску. Там у двух пакоях прадстаўлена больш за сто вырабаў тутэйшага жыхара Мар'яна Скрамблевіча, чья творчасць унесена ў дзяржаўны спіс гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі. Прычым Мар'ян Антонавіч не проста апавадае пра свае дудкі, трашчоткі і іншыя інструменты, але і прануе пераканана, што ў кожнага з іх —

адметнае, непаўторнае гучанне. І не толькі ў выкананні майстра. Скрамблевіч уручае свае інструменты (зразумела, толькі невялікую іх частку) усім ахвотным, адразу ж утвараецца аркестр, які без рэпетыцыі, экспромтам выконвае... Што? Ды цяжка і сказаць. Мабыць, з пункту гледжання музыкантаў гэта «твор» крытыкі не вытрымае. А як па мне, дык цудоўна, што людзі вось такім чынам паднаёмліліся з інструментамі выдатнага беларускага майстра.

Затым гасцей запрасілі ў пакой, дзе ўшаноўваюцца старажытныя традыцыі ткацтва.

— У маёй бабулі такія кросны былі, я ведаю гэтую тэхніку, — заўважае адзін з турыстаў.

Калі ласка, можна прывесці побач з адэльскай майстарскай Рэгінай Францаўнай Саловіч і даказаць сваё ўмельства на справе. Альбо асабіў хача б некаторыя азы старадаўняй тэхнікі ткацтва. Гэта з задавальненнем робіць намеснік старшыні Сувальскай палаты земляробства і турызму Рэната Закраўска.

Вечарыну працягвае жаночы фальклорна-абрадавы гурт «Адэльчанка» ў складзе сямі чалавек ва ўзросце ад 70 да 86 гадоў. У рэпертуары і беларускія, і польскія, і рускія, і ўкраінскія песні — у асноўным народныя, але ёсць і сучасныя. Калі б іх заўважыў нейкі ўпльвовы прадзосар, то можа, яны бы выступілі на «Еўрабачанні» не горш за спявачка з удмурцкай вёскі Буранава. Зрэшты, самае галоўнае, што свой гурт вельмі паважаюць тут, у Адэльску.

— Без гэтых бабулек (адна з іх, дарчыня, калыхала будучага архібіскупа, мітрапаліта Мінска-Магілёўскага Тадэвуша Кандрусевіча, які нарадзіўся ў Адэльску) у нас не абходзіцца ніводнае свята. А з іх, дзякуй Богу, і маладое пакаленне, дзеткі прыклад бяруць, — кажа старшыня Адэльскага сельскага Савета Уладзімір Трутнеў.

У сталічным парку «Дрымлэнд» МТБанк адзначаў чарговае сямейнае свята «Кнаб.ТМ», якое сабрала звыш 1000 супрацоўнікаў банка і членаў іх сем'яў. «Неабходна ўмець не толькі добра працаваць, але і добра адпачываць, — заўважыў на адкрыцці свята старшыня праўлення МТБанка Андрэй Жышкевіч. — Нефармальнае атмасфера выдатна аб'ядноўвае людзей, нараджае давер». Гэта ўжо другое падобнае свята МТБанка, удзельнікамі якога стала каля трохсот сем'яў. На працягу дня дарослыя і дзеткі бралі ўдзел у конкурсах і эстафетах. Пераможцы атрымалі памятныя падарункі, а першакласнікі — арыгінальныя значкі «Першакласнік МТБанка».

Святлана БАРЫСЕНКА.

«Звязда» ўжо расказвала пра беларуска-польскі праект «Камунікацыі без межаў» па стварэнні трансгранічнай турысцка-інфармацыйнай сеткі, які пры фінансавай дапамозе Еўрасаюза рэалізуецца Сувальскай палатой земляробства і турызму, Гродзенскім абласным аддзяленнем грамадскага аб'яднання «Рэспубліканскі турысцка-спартыўны саюз» і ўпраўленнем спорту і турызму Гродзенскага аблвыканкама. У межах гэтага праекта можна было знаёміцца з турыстычнымі «фішкамі» нашых суседзяў з Сувальшчыны, а яны, у сваю чаргу, пабывалі ў Прынямонні, дзе таксама ўбачылі шмат цікавага. Напрыклад, у вёсцы Адэльск Гродзенскага раёна.

Вёска Адэльск, якую цяпер прадстаўляюць гасцям аграпрадком (хаця неяк напрошваецца назва «аграмястэчка»), знаходзіцца літаральна побач з беларуска-польскай мяжой. Паводле гістарычных звестак, у 1546 годзе каралева Бона пацвердзіла права жыхароў Адэльска мець зямель-

ныя ўчасткі, засноўваць корчмы і шотыднёва гандляваць. А нядаўна, да свайго 520-годдзя, тут устанавілі помнік апекуну Адэльска — святому Антонію. Яго выява змешчана на гербе парафіі (пераважная частка тутэйшых жыхароў — каталіцкага веравызнання), а ікона святага Антонія, якая лічыцца чудатворнай, знаходзіцца ў касцёле Ушосця Святой Дзевы Марыі, які з'яўляецца помнікам драўлянага дойдліства і ўнесены ў дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Беларусі.

Менавіта каля гэтага помніка і спыняецца вечарам турыстычны аўтобус. Гасцям спачатку распавядаюць пра гісторыю мястэчка, а потым запрашаюць у Адэльскі цэнтр культуры і народнай творчасці. І тут пачынаецца...

Спачатку — музей народных музычных інструментаў, адзіны ў краіне, які ёсць толькі ў Адэльску. Там у двух пакоях прадстаўлена больш за сто вырабаў тутэйшага жыхара Мар'яна Скрамблевіча, чья творчасць унесена ў дзяржаўны спіс гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі. Прычым Мар'ян Антонавіч не проста апавадае пра свае дудкі, трашчоткі і іншыя інструменты, але і прануе пераканана, што ў кожнага з іх — адметнае, непаўторнае гучанне. І не толькі ў выкананні майстра. Скрамблевіч уручае свае інструменты (зразумела, толькі невялікую іх частку) усім ахвотным, адразу ж утвараецца аркестр, які без рэпетыцыі, экспромтам выконвае... Што? Ды цяжка і сказаць. Мабыць, з пункту гледжання музыкантаў гэта «твор» крытыкі не вытрымае. А як па мне, дык цудоўна, што людзі вось такім чынам паднаёмліліся з інструментамі выдатнага беларускага майстра.

Затым гасцей запрасілі ў пакой, дзе ўшаноўваюцца старажытныя традыцыі ткацтва.

— У маёй бабулі такія кросны былі, я ведаю гэтую тэхніку, — заўважае адзін з турыстаў.

Калі ласка, можна прывесці побач з адэльскай майстарскай Рэгінай Францаўнай Саловіч і даказаць сваё ўмельства на справе. Альбо асабіў хача б некаторыя азы старадаўняй тэхнікі ткацтва. Гэта з задавальненнем робіць намеснік старшыні Сувальскай палаты земляробства і турызму Рэната Закраўска.

Вечарыну працягвае жаночы фальклорна-абрадавы гурт «Адэльчанка» ў складзе сямі чалавек ва ўзросце ад 70 да 86 гадоў. У рэпертуары і беларускія, і польскія, і рускія, і ўкраінскія песні — у асноўным народныя, але ёсць і сучасныя. Калі б іх заўважыў нейкі ўпльвовы прадзосар, то можа, яны бы выступілі на «Еўрабачанні» не горш за спявачка з удмурцкай вёскі Буранава. Зрэшты, самае галоўнае, што свой гурт вельмі паважаюць тут, у Адэльску.

або Пякла бабуля

Што пацвердзіла і гэтая вечарына. «Адэльчанка» зачароўвала песнямі, а маладзейшыя таленты з Індурскага цэнтральнага Дома культуры і Азёрскага цэнтра культуры і адпачынку спецыяльна для прыезду удзельнікаў праекта «Камунікацыі без межаў» падрыхтавалі захапляльную, з выдумкай і гумарам, праграму «Запрашаем на гулянку». Прычым гэта быў не звычайны канцэрт. Самадзейныя артысты пастараліся ўбачыць у турыстах не проста сваіх гледачоў, а удзельнікаў свята. І гэта выдатна атрымалася: разам усе веселіліся!

Папалаціліся гаспадары і пра пачастунак для сваіх гасцей — зразумела, з мясцовымі стравамі. Вось, калі ласка, «Юшка па-адэльску», а гэта — бабуля, якую здаўна выпякаюць у тым ліку і артысты гурта «Адэльчанка»...

— Вось так і трэба сустракаць турыстаў. З адкрытай душой, творчым падыходам. Некаторыя з сённяшніх гасцей, дарчыня, у Беларусь ўпершыню, і, мяркую, у іх застануцца сям'я пазітыўныя ўражанні ад вечарыны, ад знаёмства з Адэльскай і яго жыхарамі, — зазначае намеснік старшыні Гродзенскага абласнога аддзялення грамадскага аб'яднання

«Рэспубліканскі турысцка-спартыўны саюз» Сяргей Каліяда.

Але каб гэта атрымалася, мала адной ініцыятывы Сяргея Іванавіча, які імкнецца на сучасным узроўні працаваць з турыстамі, у тым ліку і замежнымі. Яго падтрымліваюць мясцовыя ўлады, работнікі культуры і турызму, якія зацікаўлены ў папулярызацыі сваіх мясцін і, зразумела, у пазіўных грашовых паступленнях у бюджэт.

— Такія імпрэзы, які сённяшня, сведчаць, што і ў нашай глыбінцы можна вельмі дастойна сустракаць турыстаў, — лічыць начальнік аддзела фізічнай культуры, спорту і турызму Гродзенскага райвыканкама Віктар Салама.

— Прычым мы стараемся не паўтарацца і, атрымалішы чарговы заказ ад Сяргея Каліяды, рытуем праграму для кожнай канкрэтнай тургрупы, — дадае галоўны спецыяліст аддзела культуры Гродзенскага райвыканкама Наталія Рамановіч.

А кіраўнік польскай турыстычнай групы Рэната Закраўска свае ўражанні ад вечарыны ў Адэльску выказала адным словам: «Супер!»

Барыс ПРАКОПЧЫК.
Фота Леаніда ШЧАГЛОВА (БЕЛТА).

Факт

70 ГАДОЎ З ДНЯ РАССТРЭЛУ

У Брэсце адзначылі сумную дату — 70-я ўгодкі знішчэння яўрэйскага гета.

Да вайны палову насельніцтва 50-тысячнага Брэста складалі жыхары яўрэйскай нацыянальнасці. З пачаткам акупацыі ў цэнтры горада некалькі кварталаў адвялі пад гета. Сюды прывозілі яўрэяў таксама з іншых населеных пунктаў. А 15 кастрычніка 1942 года насельніцаў гета вывезлі ва Урочышча Бронная Гара і расстралілі там. У адзін дзень было знішчана 34 тысячы ні ў чым не вінаватых людзей.

Ля памятнага знака, устаноўленага ў гонар загінулых, прайшоў мітынг-рэзв'ем. Прадстаўнікі ўлады, грамадскіх арганізацый, прадстаўнікі дыпламатычных місій краін, акрэдытаваных у Брэсце, усклалі кветкі да помніка ахвярам вайны.

Яна СВЕТАВА

ШАХМАТЫ

Падумай і рашы
А. Кузняцоў і А. Мотар

Белыя: Кр7, Кд1, п. g5 (3).
Чорныя: Кр2, пп. d4, g6, g7 (4).

Выйгрыш.
Р. Кофман

Белыя: Кр6, Лб8, Сб3, Ка6, Кс7, пп. e2, e5, f4, g4 (9).
Чорныя: Кр6, Сг2, Кс3, пп. a5, e8, e7, f3 (8).

Мат за 4 ходы.
У эцюдзе праходзіць коневае кола, а ў заданы праходзіць тэма адмаўлення ад узяцця чорнай фігуры.

Чакаем вашых адказаў.
Мемарыял М. Таля
Пазнаёмцеся з партыямі, якія былі згуляны на Мемарыяле Міхала Таля (сёмы па ліку) паміж Л. Мак-Шэйна — М. Карлсен і Ф. Каруана — У. Крамнік.

На Мемарыяле М. Таля першае месца заняў М. Карлсен — 5,5 ачка, другое і трэцяе месцы падзялілі Ф. Каруана і Т. Раджабаў па 5 ачкоў. Далей ідуць: У. Крамнік, А. Маразевіч, Л. Аранян і А. Грышчук — наогулашыя па 4,5 ачка. Л. Макшыні і Х. Накамур па 4 ачкі і Я. Тамашуўскі — 3,5 ачка.

Л. Мак-Шэйна — М. Карлсен (іспанская партыя)
1. e4 e5 2. Кf3 Кс6 3. Сb5 а6 4. Са4 Кf6 5. о-о Сe7 6. С:с6 d:с6 7. d3 Кf7 8. b3 о-о 9. Сb2 f6 10. Кd2 g6 11. Крh1 Кf8 12. Кe2 с5 13. Кf4 Ке6 14. Кf5 Сf8 15. Ке3 Кd4 16. f4 Се6 17. fe5 fe5 18. Кg1 g6 19. с3 Кс6 20. Кf3 Сg7 21. Фе1? а5 22. Ld1 а4 23. b:a4 Лf:a4 24. а3 Лf8 25. Сс1 Лa8 26. Фg3 Сb3 27. Lde1 Ф:d3 28. Кg4 Се6 29. Кf6+ Крh8 30. Фh4 Сf6 31. Сg5 С:g5 32. Ф:g5 Крg7 33. Фc1 Лf4? 34. Лd1? Фc4 35. Лfе1 Лa8 36. Кg5 Сс8 37. g3 Лf2 38. Кf5+ g:f5 39. Кf3 Лe2 40. Фg5+ Кh8 і белыя здолілі.

Ф. Каруана — У. Крамнік (шотландская партыя)
1. e4 e5 2. Кf3 Кс6 3. d4 e:d4 4. К:d4 Кf6 5. К:с6 b:c6 6. e5 Фе7 7. Фе2 Кd5 8. с4 Са6 9. Кd2 g6 10. Кf3 Сg7 11. Сg5 f6 12. e:f6 Фе2+ 13. С:e2 Кf6 14. о-о-о ооо 15. Се3 Лdе6 16. Сd3 d6 17. с5 С:d3 18. Л:d3 Кd5 19. с:d6 c:d6 20. С:a7 Крc7 21. Се3 Лa8 22. а3 Лa4 23. Лe1 Лf8? 24. Кg5 Лe8 25. Сb6+ Крd7 26. Лe8 Крe8 27. Се3 Крd7 28. Лb3 Крc8 29. Сd2 h5 30. Кf7 Крc7 31. Лg3 Кe7 32. b4 Крd7 33. Лd3 d5 34. Крc2 Кf5 35. Сс3 d4 36. Крb3 Лa8 37. Кg5 Крd6 38. f3? Крd5 39. Ке4 Ке3?? 40. Л:e3. Чорныя здолілі.

Яна СВЕТАВА

На кантролі

ПРАВЕРЫЛІ ФУТБОЛЬНЫ КЛУБ

Супрацоўнікі Камітэта дзяржаўнага кантролю Віцебскай вобласці падчас праверкі дзейнасці футбольнага клуба «Віцебск» знайшлі скажэнне звестак дзяржаўнай статыстычнай справаздачы, за што прадугледжана адміністрацыйная, так і крымінальная адказнасць.

— У мэтах стварэння неабходных умоў для далейшага развіцця фізічнай культуры і спорту ў Рэспубліцы Беларусь, а таксама аптымізацыі мер падтрымкі гульнявых відаў спорту летас быў выдадзены Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 497 «Аб аказанні падтрымкі арганізацыям фізічнай культуры і спорту». Указам устаноўлена некалькі відаў падтрымкі арганізацый фізічнай культуры і спорту. Гэта і базывалатна (спонсарскага дапамога) юрыдычных асоб і індывідуальных прадпрыемстваў. Прадугледжана і выдзелены субсідыі за кошт сродкаў мясцовых бюджэтаў, стварэнне спартыўным арганізацыям ільготных умоў для ажыццяўлення падтрымальніцкай дзейнасці, прадастаўленне падатковых ільгот, — расказалі ў Камітэце. — Умовай падтрымкі, у прыватнасці, для клубу па гульнявых відах спорту з'яўляецца выкарыстанне сродкаў (у адпаведнасці з каштарэсамі, узгодненымі з мясцовымі выканаўчымі і распарадкавымі органамі, на тэрыторыі якіх знаходзяцца гэтыя клубы), на рэалізацыю сваіх статутных мэт і развіццё адпаведных відаў спорту, у тым ліку інфраструктуры клубу па гульнявых відах спорту, а таксама дзія-

ча-юнацкага спорту. Указам прадугледжана падатковая льготна для юрыдычных асоб і індывідуальных прадпрыемстваў, якія аказваюць падтрымку, так і для клубу па гульнявых відах спорту і іх работнікаў. Напрыклад, падпрпрыемствам, якія аказалі падтрымку, прадастаўлена права не абкладаць сумы расходаў па аказанні базывалатна (спонсарскай) дапамогі падаткам на прыбытак. Валавы прыбытак спартыўных арганізацый змяшчаецца на суму прыбытку, выкарыстанага імі на мэты згодна з зацверджаным каштарэсам. Умовай атрымання вышэйназванай ільготы з'яўляецца выкарыстанне не менш чым 25% сродкаў падтрымкі на развіццё дзіцяча-юнацкага спорту.

Аналіз жа статыстычнай справаздачы №11 клубу па гульнявых відах спорту Віцебскай вобласці паказаў, што асноўнай крыніцай сродкаў для ажыццяўлення іх дзейнасці з'яўляецца падтрымка юрыдычных асоб, аказаная ў адпаведнасці з Указам № 497. За першае паўгоддзе гэтага года даходы клубу склалі больш за 6,1 мільярда рублёў, з якіх сродкі падтрымкі прадпрыемстваў — 3322 мільёны рублёў, або 54,2 працэнта.

Але атрыманых сродкаў падтрымкі заўсёды, здаецца, мала. І, на думку кантралёраў, дзеляцца імі клубы вельмі неахоўна. У прыватнасці, ні адзін з клубу, справаздачнасць якіх была прааналізавана, не выканаў пастаўленай умовы (аб спрыянні развіццю дзіцяча-юнацкага спорту). За першае паўгоддзе гэтага года толькі 432,5 мільёна рублёў (13 працэн-

таў ад сумы падтрымкі) накіраваны на яго развіццё.

У выніку праверкі футбольнага клуба «Віцебск» было ўстаноўлена, што для выканання паказчыка па развіцці дзіцяча-юнацкага спорту ў статыстычнай справаздачы пазначаліся плацджы асацыяцыі «Беларуская федэрацыя футбола» за футбалістаў-легіянераў у суме 21 мільёна рублёў, расходы па атрыманы і штаце клуба начальніка аддзялення моладзевая футбола на суму 17,6 мільёна рублёў і нават заробатная

Даты Падзеі Людзі

Дзень Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Адзначаецца з 1948 года. 24 кастрычніка 1945 года ўступіў у сілу Статут ААН.

1795 год — у Пецярбургу падпісана канвенцыя аб трэцім падзеле Рэчы Паспалітай. Да Расійскай імперыі далучалася заходняя частка Беларусі, частка Літвы (да Коўна) і Курляндія. Паўднёва-заходняя частка Брэсцкага ваяводства адыходзіла да Аўстрыі, паўночна-заходняя частка Гродзеншчыны — да Прусіі.

1948 год — амерыканскі прамысловец і дзяржаўны дзеяч Бярнарда Барух унёс ва ўжытак тэрмін «халодная вайна». Сама ж «халодная вайна» пачалася раней, як прынята лічыць, 5 сакавіка 1946 года, калі Уінстан Чэрчыль выступіў з прамовай ў амерыканскім Фултане. «Ад Шчэціна на Балтыцы да Трыеста ў Адрыятыцы жалезная заслона працягнулася ўздоўж кантынента. Па той бок уяўнай лініі — усе сталіцы старажытных дзяржаў Цэнтральнай і Усходняй Еўропы. Камуністычныя партыі, якія былі вельмі невялікімі ва ўсіх усходніх дзяржавах Еўропы, дарваліся да ўлады паўсюль і атрымалі неабмежаваны таталітарны кантроль. Факты такія: гэта, вядома, не тая вызвалена Еўропа, за якую мы змагаліся. Гэта не тое, што неабходна для пастаяннага міру», — сказаў тады Чэрчыль. Тымем пазней Іосіф Сталін у інтэр'ю «Правде» паставіў Чэрчылю ў адзін шэраг з Гітлерам і заявіў, што той у сваёй прамове заклікаў Запад да вайны з СССР. Тэрмін «халодная вайна» стаў неад'емнай часткай гісторыі XX стагоддзя. Але ўпершыню, як сказана вышэй, гэты выраз быў уведзены ва ўжытак 24 кастрычніка 1948 г. Бярнардам Барухам на пасяджэнні сенацкай камісіі па расследаванні ваенных злачынстваў. Гэтым тэрмінам уплывовы палітык, меркаваннем якога даражэй прэзідэнта Рузвельта і Трумэна, а таксама Чэрчыль, хацелі ахарактарызаваць тагачасныя адносіны ЗША і СССР пасля перамогі ў Другой сусветнай вайне — яны хутка астывалі. «Наглядзеўшы на тое, што вайна скончылася, мы знаходзімся на паўшляху да халоднай вайны, якая паступова становіцца ўсё больш гарачай», — заявіў ён.

1933 год — нарадзіўся Генадзь Канстанцінавіч Сталяроў, беларускі вучоны ў галіне інфарматыкі. У 1968-1990 гадах працаваў у Інстытуце матэматыкі АН Беларусі, у 1990-1993-м быў намеснікам дырэктара філіяла міжнароднага канцэрна «Новыя інфармацыйныя тэхналогіі». Аўтар навуковых прац па пытаннях вылічальнай тэхнікі, сістэмнага праграмага забеспячэння. Прапрацаваў шэраг інфармацыйных дакументаў — фактаграфічных сістэм, першыя ў Беларусі базы звестак для розных галін ведаў. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР (1970), Дзяржаўнай прэміі Беларусі (1982).

Было сказана Ануфрыя ПЕТРАШКЕВІЧ (1793 — 1863), беларускі архівіст: «Не гасне вера: прадкаі слава нашчадкам будзе ззяць яркава».

Мая праўда

На Захадзе ўсё большае распаўсюджванне атрымлівае практыка, калі пры прыёме на работу працадаўцы звяртаюць увагу на тое, ці ёсць у патэнцыяльнага наёмнага работніка... акаўнты ў сацыяльных сетках. Тыя, хто мае ў сацыяльных сетках свае старонкі, лічаць яны, больш адкрытыя, такія людзі ўменш выстройваць свае ўзаемаадносіны з іншымі, а значыць, будучы лепш працаваць у камандзе. І наадварот, «адсутнасць прысутнасці» ў інтэрнэце можа выклікаць падазрэненне: а раптам чалавек задумаў нешта ня добрае, таму і хаваецца ад шырокай грамадскасці? Гавораць, што вышэйзгаданую практыку пачынаюць даволі актыўна асвойваць і некаторыя нашы кампаніі і фірмы. Матулькі як быццам бы добры... Ды і большасць людзей ужо ніяк не ўяўляе свайго жыцця без прысутнасці ў штодзённых стасунках у сацыяльных сетках. Але, як той казаў, калі цябе падштурхоўваюць да нечага, шукай, каму гэта выгадна...

Журналісты «Звязды» выказалі свае погляды на афішаванне асабістага жыцця ў сеце, у тым ліку і ў кантэксце вышэйназванай магчымай тэндэнцыі. Адзін з суразмоўцаў належыць да ліку праціўнікаў такога «агалення», другі — вядзе актыўнае вяртальнае жыццё.

Давайце напачатку коротка канстатуем відэаочнае: сацыяльныя сеткі даказалі сваю практычнасць і дзейнасць. Напрыклад, калі хтосьці просіць аперацыйнай дапамогі і парады ў нейкіх будзёных асабістых справах, калі трэба сабраць грошы на аперацыю хвораму дзіцяці...

Але я пра адваротны бок медаля. Зноў жа не скажу нечага звышнатуральнага: па самой падачы інфармацыі пра сябе, сваіх блізкіх, па фотаздымках асяроддзя пражывання, працы і адпачынку можна вельмі шмат даведацца пра чалавека. Звычайкі, характар, памкненні, матэрыяльны дабрабыт. Барані Божа, цяпер нават сачыць за некім не трэба: большасць «добрахвотна і з песнямі» выкладзе ўсё пра сябе і так. Гэта прыкладна тое ж, што і класіфікацыя ад уваходных дзвярэй пад дыванок. Патэнцыяльны працадаўца, вядома, да вас у кватэру не палезе, але яму гэта і не патрэбна: «возьме» іншым. Нават калі чалавек на сваёй старонцы ў інтэрнэце відэаочна перабольшвае нешта, хлусіць — гэта татасам карысна інфармацыя.

наўрад ці хто назаве. Між тым многія праводзяць у сеце і найперш у зносах на сацыяльных старонках не адну гадзіну ў дзень! А карысць?.. Ведаецца, у мяне, як і ў многіх, ёсць любімы кот. Мае сямейнікі, вядома ж, раз-раз фатаграфуюць мяне з Кузем. Але мне і ў галаву не прыйшло б выкладаць гэтыя здымкі ў сацыяльныя сеткі на ўсеагульны агляд і чакаць каментарыяў. Асабіста я дзіву даюся, калі ў падобных сітуацыях «стаўляць лайкі і сардэчкі» дарослыя мужчыны. Дзяўчаты — гэта зразумела і неяк натуральна. А калі тое робіць дарослы дзядзька... Давайце ўявім: насок я кучу дроў, сфатаграфавалі — і ў сеце. А ў адказ: «Ну, чэ! Ну, малайчына! Давай ішо!» Значыць, я яшчэ некалькі цурак праз плычо аб калодку — і новы здымак на старонку, так?.. Гэта пры тым, што калі нехта трымаў у руках сякера, яму і тлумачыць нічога не трэба, а хто толькі «карцінку» бачыць — сэнсу няма... Дарэчы, пра сякера.

Колькі гадоў таму пачуў гісторыю пра тое, чаму ў амерыканскія лагеры скаўтаў у якасці ваяцкіх, гаворачы нашай мовай, раней любілі браць маладзёнаў з колішняга Саюза. Тамтэйшыя бацькі былі ў за-

халпенні: пасля вяртання з летніка дзіця само магло ўкруціць лямпачку ў патрон! А ўсё было вельмі проста, што можна патлумачыць на адным прыкладзе. Уявіце, што з асноўнага лагера вышэйша атрад скаўтаў пад кіраўніцтвам амерыканскага ваяцкіга. А тут на дарозе — паваленае дрэва. Ок, гаворыць той, сядайце, дзеці, на ўзбочыне, даставайце вашы колы і гамбургеры, а я па рацыі выклікаю дапамогу: спецыялістаў з піламі і сякерамі, яны зробіць праход. Што рабіў наш ваяцкі ў такой жа сітуацыі? Так, пацані, я сжу дрэва, а вы адносіце з дарогі галіны. Ну што, наперад?! Цяпер, не выключаю, замест асабістага прыкладу маладзёнаў дастаў бы мабільны ці ноўт, каб спісацца з сябрамі: кіньце спасылку, куды звяртацца да дапамогі. Не, прамой сувязі з пэўным інфанталізмам некаторых членаў хлопцаў і сацыяльных сеткаў, вядома ж, няма. Але, як мне падаецца, не бывае дыму без агню... Раней, каб пра нешта даведацца па тэме, трэба было схадзіць у бібліятэку, зрабіць нейкі архіў. А цяпер дастаткова «загульніць» патрэбнае, бажар ведаў ужо не трэба насіць у галаве. А раз так — то і стаўленне да многіх рэчэй надзвычайна лёгкае. З віртуальнасці, як мне падаецца, яно пераносіцца ў рэальнасць. Калі я быў абтурэнтам, на журфак многія паступалі неаднойчы — не здраджвалі сваёй мары. Хлопцы мэтаакіравана ішлі ў прафесію пасля арміі. Цяпер што за бяда? Не дабраў балу на пэўную спецыяльнасць, «перакінуў» дакументы на іншую. А потым мы здзіўляемся, што моладзь не хоча працаваць, не любіць абраць прафесію...

Вяртаючыся да тэмы прагляду працадаўцамі старонак у сацыяльных сетках, благоў сваіх работнікаў... Гісторыя ўжо ведае німала прыкладаў, калі пасля каментарыяў выказанай апошніх адносна нейкіх падзей ці сваёй працы ў кампаніі яе кіраўніцтва людзі гублялі працу. Можна прыгадаць адзін з апошніх расійскіх выпадкаў, калі «Аэрафлот» звольніў сцюардэсу за кліны ў Тывтары над авіякатастрофай лайнера ў Інданезіі, падчас якой загінулі людзі. Маўляў, шкада, што гэты дрэнны самалёт належаў не «Аэрафлоту», а тое б адной такой машынай было б у нас менш... Аккаўнты моладзі — асобная тэма. Поўнаю бязглуздыцю ў нясцёрным жадаці самавыяўлення яшчэ можна зразумець: пераходзіць ў зрост, гармоніі. Але маюць, непрыстойныя фота здымкі?.. Усё асабістае без ваганняў і літаральна на хуткасці выстаўляецца на агульны агляд: хто больш круты?! Але ж праблема ў тым, што цалкам гэтыя фоты з сецеў не знікнуць ужо ніколі. Сёння юнакам і дзівучатам весела і смешна, калі не «парацца». Між тым пройдзе колькі гадоў і ім непазбежна дастаецца стаць іці працадаўца, стварэць сям'ю. Некаторыя наперадзе чакаюць высокія пасады і вага ў грамадстве. Цяпер уявіце, наколькі будзе прыемна такім людзям глядзець у вочы сваім сямейнікам, падначаленым, колегам, калі раптам усплывуць іх грахі юнацтва?..

Шчыра кажучы, я праціўнік прагляду з боку патэнцыяльнага працадаўцы асабістых акаўнтаў. Яны на тое і асабістыя. Прафесіяналізм на працы і занятак у вольны час — рэчы ўсё ж у большасці выпадкаў розныя. З існага боку, калі ніхто не робіць сакрэтаў з уласнага жыцця... Застаецца спадзявацца толькі на адно. Магчыма, ведаючы, што запісы на «сцяне» будуць чытаць і тыя, ад каго ў перспектыве будзе залежаць дабрабыт і кар'ерны рост, іх аўтары нарэшце стануць прытрымлівацца элементаўных правілаў паводзінаў... Сяргей РАСОЛЬКА

А мне не шкада! Чытайце і зайздросьце!

Раніцай, калі еду ў метро, заўсёды імкнуса пачытаць навіны ў інтэрнэце. І заўсёды заходжу ў сацыяльныя сеткі, каб паглядзець, — чым жыве горад, чым жывуць сябры — рэальныя і віртуальныя. Праз сацыяльныя сеткі знайсці можна ўсё. Калегу па рабоце тэрмінова спатрэбіўся халадзільнік: лета, гарачыня, грошай на незапланаваную пакупку няма, а прадукты захоўваць неак трэба. Кінуў кліч у фэйсбуку і літаральна хвілін праз дзесяць адгукнулася мая былая аднагрупніца, якая якраз пазбавілася ад старога пры адной умове: ніякіх грошай не патрэбна, абы вывезлі толькі. Задаволенымі засталіся абодва бакі. Гэтак жа можна пазычыць чамадан на час адпачынку, на пару дзён папрасіць каныкі або туррыстычную палатку. А яшчэ віртуальныя сябры могуць параіць добрага парыкмахера-манікюру-салерый, непігушчую брыгаду па рамонце кватэр, якіх-нібудь саўвясельнікаў і шмат іншых карысных звестак. Мае віртуальныя сябры часта вандруюць па розных краінах і менавіта ў сацыяльных сетках выкладаюць не толькі фотаздымкі а-ля «прыгожая ў моры», але і вельмі цікавыя інфармацыю. Напрыклад, якія месціны ў той ці іншай краіне варта паглядзець, у якіх гасцініцах спыніцца, што з сувеніраў прывезці, дзе лепш памяняць грошы, якім транспартам скарыстацца, каб і танна было, і камфортна. Як вядома, інфармацыя лішняй ніколі не бывае. А нават калі падрабязнай «справаздачы» ў сацыяльных сетках няма, можна смела напісаць «у прыват» — дзецьці з дзесяці знаёмых з радасцю падзяляцца карыснымі парадкамі.

чы. Быў у жыццёвай практыцы выпадак. Паехала ў камандзіроўку, дзе ў мяне ў самы нудны момант зламалася фотатэхніка. Дзякуючы маім гомельскім знаёмым, якія падвезлі ў патрэбнае месца неабходныя прыставак, рэдакцыйнае заданне было выканана. У сацыяльных сетках можна знайсці шмат карыснай інфармацыі. Напрыклад, хутка адрываецца цікавая выстава, будучы праездзіцца на чым-небудзь гонкі на машынах або масавы запуск паветраных шароў. Магчыма, праз традыцыйныя сродкі інфармацыі пра гэтыя падзеі маглі б не даведацца. А яшчэ адна карысна для мяне функцыя — нагадвае дзён народзінаў сяброў і знаёмых. Не трэба запісаць недзе на паперку, якая абавязкова згубіцца. Ці дакараць сябе, што заматаўся і не павіншаваў?

Але ёсць больш важны бок — калі праз сацыяльныя сеткі вырашаюцца праблемы. Вось выпадак з асабістага жыцця. Аднойчы мне трэба было тэрмінова трапіць у свой родны горад — мама сур'ёзна захварэла. Дабрацца туды не так і проста: адлегласць у трыста кіламетраў, рэйсы аўтобуса ходзіць раз на дзень... У сацыяльных сетках я напісала толькі адно: «Сябры, трэба тэрмінова дабрацца да горада Г. па сур'ёзных сямейных абставінах!» Адразу не толькі паспаліся паведамленні з нумарамі тэлефонаў тых людзей, хто ў бліжэйшы час збіраўся ехаць у горад, але і сталі раздавацца званкі сяброў і знаёмых з рэальнымі прапановамі проста мяне туды адвезці...

каханымі (вось і шкадуў, што ў 6 класе прамяняў мяне на Наташку, таму што ў яе марозіва было!), але і перад кіраўніцтвам. Выйграў міжнародны конкурс, ды няёмка іці і казаць: «Глядзіце, якая я разумніца, недарма вы мяне на рабоце трымаеце!». А так, глядзіш, пабачыць начальнік добраў навіну — можа, і прамію выпіша. Пра прэмію, безумоўна, жарт, але лішні раз нагадаць, што ты каштоўны працаўнік і пры гэтым не выхавалка — дарагога варты.

Ды і «сяржаваць» у сацыяльных сетках я стараюся толькі з тымі, каго ведаю ў рэальным жыцці. Але магу ўздацца некалькі прыкладаў, калі віртуальныя знаёмыя становіліся добрымі таварышамі. Сямён і Кацярына жывуць у далёкім расійскім Кіраўску. Пазнаёміліся «УКантакце», зараз часта спісваемся, навіст стэлефануемся праз скайп. Пакуль у гоцы адно да аднаго не збіраемся, але дакладна ведаем: калі жыццё так далёка закіне, будучы людзі, што і сустрэнучы, і дапамогуць. А ёсць у мяне знаёмыя, што дзякуючы віртуальным зносінам не толькі пасябралі, але і... ажаніліся! Што ж зрабіць, калі сучасная моладзь у транспарце не знаёміцца, на выставы не ходзіць, а фільмы глядзіць выключна дома: ёсць свой вялікі хатні кінатэатр. Восі і атрымліваецца, што інтэрнэт і сацыяльныя сеткі злучаюць і сэрцы.

Але ж пра працу. У сацыяльных сетках можна не толькі наладзіць стасункі. Зараз дзякуючы знаёмствам я магу з'ездзіць на археалагічныя раскопкі, наведаць Беларускі металургічны завод, даведацца ў калег з Брэста, Гродна, Любана, Маладзечна, Валожына, Смагоні кантакты цікавых людзей з гэтых мясцін. Такая шырокая геаграфія знаёмстваў аднойчы можа вельмі добра дапамаг-

Многія ў сацыяльных сетках не толькі «прасоўваюць» сваю творчасць, але і зарабляюць грошы. Напрыклад, ты цудоўна авалодалі тэхнікай бісерапляцення, качання з воўны ці вязання шарпэтак. З аднаго боку, ты дэманструеш сябрам і не толькі свае, магчыма, нечаканыя здольнасці, а з другога — хто-небудзь і зацікавіцца прыгожымі рэчамі ў стылі «хэнд-мэйд». Так што хобі ў віртуальным жыцці можа прынесці цалкам рэальныя грошы.

Але ж пра працу. У сацыяльных сетках можна не толькі наладзіць стасункі. Зараз дзякуючы знаёмствам я магу з'ездзіць на археалагічныя раскопкі, наведаць Беларускі металургічны завод, даведацца ў калег з Брэста, Гродна, Любана, Маладзечна, Валожына, Смагоні кантакты цікавых людзей з гэтых мясцін. Такая шырокая геаграфія знаёмстваў аднойчы можа вельмі добра дапамаг-

А яшчэ сацыяльныя сеткі — гэта цудоўны шанец лішні раз пахваліцца сваімі дасягненнямі не толькі перад аднакласнікамі (зайздросць тэма, хто туды мяне за коскі!), аднагрупнікамі (а я ж казала, трэба было не спісаваць, а самому вычыціць), былымі

Многія ў сацыяльных сетках не толькі «прасоўваюць» сваю творчасць, але і зарабляюць грошы. Напрыклад, ты цудоўна авалодалі тэхнікай бісерапляцення, качання з воўны ці вязання шарпэтак. З аднаго боку, ты дэманструеш сябрам і не толькі свае, магчыма, нечаканыя здольнасці, а з другога — хто-небудзь і зацікавіцца прыгожымі рэчамі ў стылі «хэнд-мэйд». Так што хобі ў віртуальным жыцці можа прынесці цалкам рэальныя грошы.

Але ж пра працу. У сацыяльных сетках можна не толькі наладзіць стасункі. Зараз дзякуючы знаёмствам я магу з'ездзіць на археалагічныя раскопкі, наведаць Беларускі металургічны завод, даведацца ў калег з Брэста, Гродна, Любана, Маладзечна, Валожына, Смагоні кантакты цікавых людзей з гэтых мясцін. Такая шырокая геаграфія знаёмстваў аднойчы можа вельмі добра дапамаг-

СЕННЯ

Table with weather data for various cities: Сонца, Усход, Заход, Даўжыня дня, Мінск, Віцебск, Магілёў, Гомель, Гродна, Брэст.

ЗАЎТРА

Геомагнітная ўзрушэнні

УСМІХНЕМСЯ

З тлумачальнага слоўніка: «Сесія, ж. — кароткі прамежак часу паміж канікуламі, падчас якога студэнты знаёміцца з выкладчыкамі і сваёй будучай спецыяльнасцю».

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА. ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь. РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ нумар 2 ад 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ. Галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч. РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, П. ЛАХМАНЕНКА, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, Л. РЫЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л. СВІДРЫЦКАЯ, В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЭВІЧ. НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а. ТЭЛЕФОНЫ: прыёмны — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: лісьмаў — 287 18 64, падліку і распаўсюджвання — 287 18 36, 287 18 51, юрыдычнага — 287 19 68, скаржарыя — 292 05 82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31; бухгалтэры: 287 18 81. http://www.zviazda.by; ПРЫЁМ РЭКАЛАМЫ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: info@zviazda.minsk.by